

Plānotais Eiropas Savienības atbalsts mežiem

Zemkopības ministrija ir iesniegusi apstiprināšanai Eiropas Komisijā Lauku attīstības programmu 2014.-2020. gadam, kurā paredzēti arī atbalsta pasākumi mežiem.

Nozīmīgākie pasākumi privāto mežu īpašniekiem

Pasākums „Ieguldījumi mežu attīstībā un mežu dzīvotspējas pilnveidošanā”

Pasākuma mērķis ir ar pārdošanu un mērķtiecīgu meža apsaimniekošanu būtiski palielināt mežaudžu ražību un oglekļa dioksīda (CO₂) piesaistes apjomus, uzlabot meža zemes produktivitāti, vienlaicīgi paaugstinot nākotnes produkcijas vērtību.

Apakšpasākums „Meža ieaudzēšana, papildinot daļēji aizaugušās lauksaimniecības zemes, un to kopšana. Meža ieaudzēšana un kopšana”

Atbalsta veids: atbalsta maksājums par platību, kas aprēķināts, pamatojoties uz standarta izmaksām meža ieaudzēšanai un ieaudzētās mežaudzes uzturēšanai.

Attiecināmās izmaksas: meža ierīkošanas izmaksas, ieaudzētās mežaudzes kopšanas izmaksas.

Atbalsta saņēmēji: atbalsta pretendenti šī pasākuma ietvaros ir privātās zemes īpašnieki.

Atbalsta saņemšanas nosacījumi:

■ Apakšpasākumu īsteno:

- 1) lauksaimniecības zemēs, kuru auglība ir mazāka par 30 ballēm vai erozijai pakļautās zemēs (E2, E3);
- 2) daļēji aizaugušās lauksaim-

niecības zemēs (tādās, kurās koku skaits ir mazāks par koku skaitu, kas atbilst mežaudzes kritiskajam šķērslaukumam), kuru zemes auglība mazāka par 30 ballēm vai krūmājos.

■ Ieaudzētās mežaudzes kopšanu atbalsta ne vairāk kā piecus gadus pēc kārtas, ieskaitot ierīkošanas gadu.

■ Ieaudzēšanu veic ar augšanas apstākļiem piemērotām vietējām meža koku sugām, atbilstoši normatīvajiem aktiem par meža reproductīvo materiālu. Apmežošanā izmanto augstvērtīgu (definēts kā uzlabots, atlasīts un pārāks) stādāmo materiālu.

■ Ieaudzēšanu veic, saglabājot savrup augošus kokus un krūmus, koku grupas, rindas un alejas. Turklāt, stādot kokus ūdensteces aizsargjoslā, ņem vērā mežaudzes koku sugu sastāva ierobežojumus. Augsnes apstrādi neveic tērcēs, pārmitrās vietās, mikroieplakās u.c.

■ Viens atbalsta saņēmējs plānošanas periodā ieaudzē ne vairāk kā 10 ha (t.sk., aizaugušo platību kopšanai).

■ Neatbalsta meža ieaudzēšanu platībās ar slēgtām meliorācijas sistēmām.

■ Neatbalsta meža ieaudzēšanu bioloģiski vērtīgos zālajos, meža laucēs.

■ Atbalstu meža ieaudzēšanai nepiešķir par Ziemassvētku kočiņu stādījumiem, iecirtmeta atvasājiem, ātraudzīgu koku sugu

enerģētiskām plantācijām, kā arī NATURA 2000 teritorijās un citās aizsargājamās teritorijās, izņemot, ja to paredz aizsargājamās teritorijas apsaimniekošanas plāns, kā arī citos gadījumos.

Atlases kritēriju izvēles principi: priekšroka tiks sniegta projektiem, kuru ietvaros meža ieaudzēšana paredzēta platībās, kurās ir lielāks erozijas risks un zemāka augšnes auglība.

Atbalsta apjoms un atbalsta likme: atbalsta apjoms aprēķināts, ņemot vērā tirgus cenas par precēm un pakalpojumiem. Atbalsta intensitāte pasākumā ir līdz 70% no attiecināmām izmaksām.

Apakšpasākums „Atbalsts to meža bojājumu profilaksei un atjaunošanai, ko mežam nodarījuši meža ugunsgrēki, dabas katastrofas un katastrofāli notikumi”

Atbalsta veids: kompensācija par meža potenciāla atjaunošanu, kas aprēķināta, pamatojoties uz standarta izmaksām par precēm un pakalpojumiem.

Atbalstāmās aktivitātes ir: ugunsgrēkos un citās dabas katastrofās pēc vēja un uguns postījumiem, kaitēkļu un slimību bojājumiem cietuša meža potenciāla atjaunošana.

Attiecināmās izmaksas: meža atjaunošanas izmaksas, atjaunotās mežaudzes kopšanas izmaksas.

ŠAJĀ NUMURĀ:

JAUNUMI

- Vēl iespējams atbalsts jaunaudzju kopšanai
- Aizliegumi un ierobežojumi ugunsnedrošajā laikposmā

2-3. lpp

SAIMNIEKOJAM MEŽĀ

- „Eiropa gatava palīdzēt ar naudu, bet jāstrādā pašam,” atzīst JURIS KŪMS, gada balvas „Zelta čiekurs” ieguvējs

4-5. lpp

AR MEŽU SIRDĪ

- ALDIS ZASS mīlestību uz mežkopja profesiju mantojis no vecākiem
- VELTA KURZEMNIECE saņēmusi mazo „Zelta čiekuru”

6-7. lpp

NOTIKUMU MOZAĪKA

- Sumināti meža nozares gada balvas „Zelta čiekurs” ieguvēji
- Aizvadītas Meža dienas

8-9. lpp

PASAUĻĒ

- Par starptautiskajā mežsaimniecības un medību izstādē “Silva Regina” redzēto
- Gruzijas mežu daudzveidība

10-11. lpp

PRAKTISKI PADOMI

- Izmantojam tikai stādus ar uzlabotu sakņu sistēmu
- Vai visi meža ugunsgrēki ir vienlīdz bīstami?

12-13. lpp

INTERESANTI

- Gatavojamies pirtij, sienam slotiņas, bet kā ar tējām?

14. lpp

MEDĪBAS

- Pašvaldībām būs pienākums veidot medību koordinācijas komisijas

15. lpp

► (Turpinājums 2. lpp.)

ZALĀ VASARA

Reizēm šķiet, ka visi pasākumi pie mums notiek pāris vasaras mēnešu laikā. Gribas visur paspēt un neatliek laika pat izbaudīt visu skaisto dabā, protams, arī mežā.

Mežā ir laiks, kad viss ir pilnīgi zaļš un neko nevar saprast. Reiz kāds meža īpašnieks, runājot par meža stādīšanu, man teica: „Nav ko skriet un katru dienu skatīties, kā ieaugušās eglītes, jo viss ir vienādi zaļš un neko nevar saprast. Tā vietā – iestādi un aizmirsti, aizej pēc gada vai diviem un redzēsi – viss ir kārtībā.” Tas varbūt nav labākais pedagoģiskais piemērs, bet zināma taisnība tur ir.

Līdz jūlija sākumam jāpaspēj ievākt ārstniecības augi. Mežs un pļavas ir labākā vieta to ieguvei. Ja trūkst zināšanu, aicinu apmeklēt Zeltītes Kavīres seminārus, kur var smelties idejas un vienmēr uzzināt ko jaunu. Semināru norises vietas un laiku var uzzināt tīmekļa vietnē www.laukutiks.lv.

Nemanot pienāks vasaras otra puse – jūlija beigas, augusts, kad jāsteidz ievākt meža veltes – ogas un sēnes. Tas ir laiks, kad jau var sākt kopt jaunaudzes. Vēl aicinu izmantot iespēju un meža īpašniekus, nozares speciālistus, galvenokārt jaunaudžu kopējus, apmeklēt 5 dienu apmācību kursus par mežaudžu kopšanu un atjaunošanu. Par tiem plašāk rakstīts 16.lappusē. Augustā un septembrī plānotas mācības arī medniekiem „Savvaļas dzīvnieku slimības, medijuma gaļas higiēna un pārtikas drošība.”

Par kursiem plašāka informācija www.mkpc.lkk.lv. Novēlu visiem izbaudīt jauko vasaru!

Sarmīte Grundšteine,
Čiekura redaktore

Plānotais Eiropas Savienības atbalsts mežiem

◀ (Turpinājums no 1. lpp.)

Atbalsta saņēmēji: privātās meža zemes tiesiskie valdītāji, meža īpašnieku kooperatīvi, apvienības un pašvaldības.

Atbalsta saņemšanas nosacījumi: atbalsts paredzēts platībās, par kurām Valsts meža dienests sniedz atzinumu, ka konkrētajā platībā ir bijis ugunsgrēks, dabas katastrofa vai kaitēkļu un slimību bojājumi, kuru rezultātā mežaudze ir iznīcināta un šajā platībā veicama meža atjaunošana. Atjaunotās mežaudzes kopšanu atbalsta ne vairāk kā 5 gadus pēc kārtas.

Atlases kritēriju izvēles principi: priekšroka tiek sniegta projektiem, kas tiek īstenoti mazāk attīstītās teritorijās.

Atbalsta apjoms un atbalsta likme: atbalsta likmes par meža atjaunošanu un kopšanu līdz 100%.

Apakšpasākums „Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai”

Atbalsta veids: atbalsta maksājums par platību, kas aprēķināts, pamatojoties uz standarta izmaksām jaunaudžu kopšanai, meža atjaunošanai un atjaunotās mežaudzes uzturēšanai.

Atbalstāmās aktivitātes:

- 1) jaunaudžu kopšana un jaunaudžu kopšana ar atzarošanu;
- 2) neproduktīvo mežaudžu nomaiņa saskaņā ar normatīvajiem aktiem par koku ciršanu mežā;
- 3) valdošās koku sugas nomaiņa baltalkšņa vai blīznas sugu pāraugušās mežaudzēs no 30 gadu vecuma.

Attiecināmās izmaksas: atbalstu var saņemt par jaunaudžu kop-

šanu, neproduktīvu un pāraugušo mežaudžu aizstāšanu. Mazvērtīgo un pāraugušo mežaudžu novākšanas izmaksas nav attiecināmas.

Atbalsta saņēmēji: privātas fiziskas un juridiskas personas, kas ir privāto un pašvaldību meža zemes īpašnieki.

Atbalsta saņemšanas nosacījumi: atbalsta pretendenti īpašumā jābūt jaunaudzēm, neproduktīvām mežaudzēm vai baltalkšņu, blīznu audzēm, kas atbilst noteiktajiem kritērijiem. Atbalstu piešķir, pamatojoties uz atbalstāmo meža platību apsaimniekošanas plāniem.

Atlases kritēriju izvēles principi: priekšroka tiks sniegta pretendentiem, kas veikuši lielākus ieguldījumus meža īpašumā, piemēram, mežaudzes atjaunojuši maksliki, meža īpašumus ir sertificējuši, kā arī tad, ja meža īpašnieks ir meža īpašnieku apvienības vai kooperatīva biedrs.

Atbalsta apjoms un atbalsta likme: paredzēts atbalsta maksājums par platību, kas aprēķināts, pamatojoties uz standarta izmaksām jaunaudžu kopšanai, meža atjaunošanai un atjaunotās mežaudzes uzturēšanai.

AR PASĀKUMIEM SAISTĪTĀ PAPILDUS INFORMĀCIJA

Meža apsaimniekošanas plāns Latvijā nav obligāts visiem meža īpašniekiem, tomēr ir obligāts nosacījums nodrošināt meža inventarizāciju savā tiesiskajā valdījumā. Ņemot vērā to, ka meža inventarizācija ir obligāta un Latvijas normatīvie akti salīdzinoši detāli definē atļautās mezsaimniecības darbības robežas, šo prasību kopumu var uzskatīt par ekvivalentu

meža apsaimniekošanas plānam. Mezsaimniecības atbalsta pasākumu ietvaros visiem atbalsta pretendentiem ir jā sagatavo meža apsaimniekošanas plāns par platību, kuru paredzēts pieteikt atbalstam.

Prasība attiecībā uz meža apsaimniekošanas plānu vai meža inventarizāciju tiek piemērota visiem meža īpašniekiem, neatkarīgi no īpašuma lieluma.

Ja meža īpašnieki plāno īstenot kādu no pasākumiem, iesakām jau šobrīd pārbaudīt, vai Meža inventarizācijai nav beidzies derīguma termiņš.

Lauku attīstības programmā 2014.-2020. gadam tāpat kā iepriekš plānoti pasākumi „Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mezsaimniecības infrastruktūras attīstībā”, „Natura 2000 maksājumi mežu platībām”, kā arī paredzēti vēl citi pasākumi, kas varētu interesēt meža īpašniekus, piemēram, „Zināšanu pārneses un informācijas pasākumi”, „Konsultāciju pakalpojumi, saimniecības un lauku saimniecību atbalsta pakalpojumi” un citi.

Plašāk ar Lauku attīstības programmu 2014.-2020. gadam var iepazīties Zemkopības ministrijas mājas lapā www.zm.gov.lv.

Raksta sagatavošanā izmantots Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam projekts. Šobrīd programma vēl nav apstiprināta un tajā ir iespējamas izmaiņas, tāpēc šai publikācijai par **plānotajiem** pasākumiem ir tikai informatīvs raksturs. Savukārt precīzu atbalsta saņemšanas kārtību noteiks Ministru kabineta noteikumi, kurus pašlaik Zemkopības ministrija izstrādā.

Sarmīte Grundšteine,
MKPC Informācijas un apmācību daļas vadītāja

IESPĒJAMS PAPILDUS FINANSĒJUMS JAUNAUDŽU KOPŠANAI

Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai Latvijas Lauku attīstības programmas pasākuma „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana” 4. kārtā, kura noslēdzās 2013. gada 11. novembrī, iesniegto projektu pieteikumu skaits ievērojami pārsniedza piešķirto finansējumu 824 742 latu apmērā. Projekti tika sarindoti atbilstoši projektu atlases kritērijiem. Finansējumu saņēma projekti ar lielāku punktu skaitu, pārējie saņēma Lauku atbalsta dienesta (LAD) vēstules ar pamatotu atteikumu.

Zemkopības ministrs Jānis Dūklavs, piedaloties Latvijas Meža īpašnieku biedrības

(LMIB) kopsapulcē, kas notika 2.aprīlī, apsolīja, ka Zemkopības ministrija, ņemot vērā 2013. gada nogalē izsludinātajā kārtā iesniegto projektu skaitu, kā arī gada nogalē izteikto LMIB aicinājumu piešķirt papildus finansējumu šim pasākumam, lems par vēl vienas kārtas izsludināšanu tuvāko mēnešu laikā.

Pamatojoties uz Zemkopības ministrijas vadības apspriedes 2014. gada 30. aprīļa protokolu „Par Latvijas lauku attīstības programmas 2006.-2013.gada pasākumiem”, ar kuru tiek piešķirts publiskais finansējums šim pasākumam, LAD ir uzsācis vērtēt tos pieteikumus, kuri

4. kārtā līdz šim palikuši bez atbalsta. Aptuveni līdz jūnijai beigām lielākā daļa šo pieteikumu tiks izskatīti un pretendenti saņems lēmumus.

Pretendentiem, kas jau būs veikuši MAP noteiktās darbības un iegādes, atliks iesniegt LAD maksājuma pieprasījumu un attiecīgās atskaites VMD. Tiem, kas vēl neko nebūs darījuši, jāpārlicinās par MAP norādītajiem termiņiem un, ja nepieciešams, tie jākorrigē un jāveic plānotās darbības.

Par papildus finansējuma piešķiršanu un jaunas kārtas izsludināšanu pasākumam lūgums sekot līdzī informācijai LAD mājas lapā www.lad.gov.lv.

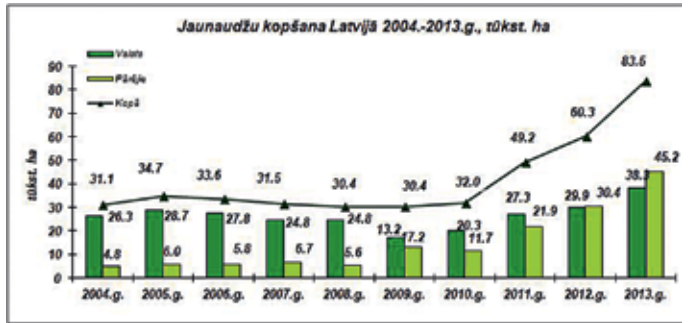
Jaunaudžu kopšanā nebijis apjoms

Pēc Valsts meža dienesta apkopotās informācijas redzams, ka 2013. gadā jaunaudzes izkoptas līdz šim nebijušā apjomā – pavisam 83,5 tūkstošu hektāru platībā. Valsts mežos ir izkopti 38,3 tūkst. hektāru, bet pārējos mežos šis darbs veikts 45,2 tūkst. hektāru platībā. Visvairāk koptas egļu (34%), bērzu (31%) un priežu (21%) jaunaudzes, pārējo kopto koku sugu jaunaudzes sastāda 14%.

Kopš 2008. gada meža īpašnieki var pieteikties uz Valsts un Eiropas Savienības finan-

sējumu jaunaudžu kopšanā atbalsta pasākumā „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana”. 2013. gadā Valsts meža dienestā ir iesniegti un izvērtēti Meža apsaimniekošanas plāni, kuros paredzēts saņemt Valsts un Eiropas Savienības atbalstu 32 tūkst. ha jaunaudžu kopšanai.

Jaunaudžu kopšanu veic, lai izaugtu kvalitatīvāks mežs. Kopšanas mērķis ir veicināt konkrētiem meža augšanas apstākļiem vislabāk piemēroto koku sugu attīstību. Tas ir būtiski, jo kopšana palielina nākotnes meža ražību un

atstājamo koku vērtību, kas ir atkarīga no stādu vai sēklu ģenētiskajam īpašībām. Atjaunojot mežu, pareiza stādu izvēle ievērojami ietekmē koku krājas pieaugumu un stumbru kvalitāti. Pareizi izkopjot jaunaudzes, t.i., izņemot kociņus, kas ir sliktāk attīstījušies vai

mazāki, ievērojami palielinās augšanas telpa tiem kociņiem, kas tiek atstāti, un samazinās meža audzēšanas cikla ilgums. Vēlamo rezultātu ir iespējams iegūt vidēji par 10-20 gadiem ātrāk, kā arī koki izaugs ar taisniem un resniem stumbriem.

Valsts meža dienesta informācija

Visvairāk pārkāpumu par augošu koku patvaļīgu ciršanu

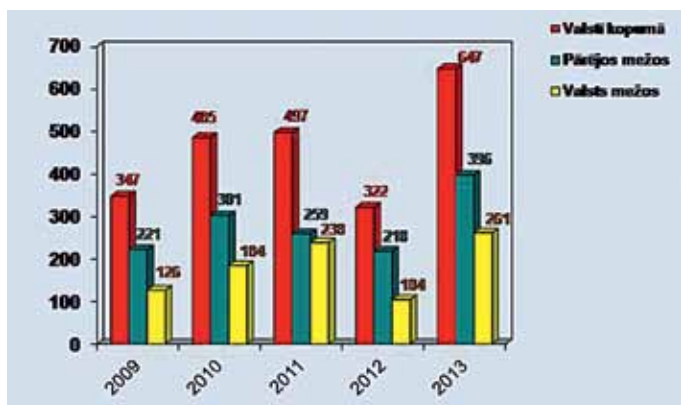
Valsts meža dienests 2013. gadā konstatējis 1586 pārkāpumus, kad nav ievērotas normatīvajos dokumentos fiksētās prasības, kas regulē meža apsaimniekošanu un izmantošanu. No tiem 576 protokoli iesniegti kriminālprocesa uzsākšanai, bet 1012 gadījumos no konstatētajiem pārkāpumiem noformēti administratīvā pārkāpuma protokoli.

Lielāko daļu no 2013. gadā konstatēto administratīvo pārkāpumu skaita sastāda augošu koku patvaļīgas ciršanas gadījumi – tie ir 348 administratīvie pārkāpumi jeb 34,4 % no visu konstatēto administratīvo pārkāpumu skaita. Kopumā nelikumīgi izcirsti koki gandrīz 20,343 tūkstošu kubikmetru apmērā, nodarot videi kaitējumu. Naudas izteiksmē mežam nodarīti zaudējumi 885 413,50 la-

tu (1 257 287,20 euro) apmērā.

Otru ievērojamāko daļu no konstatētajiem pārkāpumiem veido atjaunotās mežaudzes kopšanas prasību pārkāpumi, par kuriem pagājušajā gadā noformēti 239 administratīvo pārkāpumu protokoli un uzsākta administratīvo pārkāpumu lietvedība. 78 gadījumos pieņemti lēmumi par administratīvā naudas soda piemērošanu vainīgajai personai.

Par konstatētajiem meža apsaimniekošanas pārkāpumiem Valsts meža dienesta amatpersonas 2013. gadā ierosināja 985 administratīvo pārkāpumu lietas, 453 gadījumos pieņemti lēmumi par administratīvo naudas sodu uzlikšanu, 547 gadījumos – par lietvedības izbeigšanu. Kopumā no pieņemtajiem lēmumiem 592 stājušies spēkā.

Valsts meža dienesta kompetencē ietilpst meža apsaimniekošanu un izmantošanu regulējošo normatīvo aktu ievērošanas uzraudzība, tai skaitā šo normatīvo aktu pārkāpumu konstatēšana, sastādot attiecīgu protokolu un veicot citas darbības. Par pārkāpuma izdarīšanu

vainīgā persona tiek sodīta administratīvi vai krimināli, turklāt gadījumos, kad nodarīti zaudējumi meža videi vai medību resursiem, tie tiek piedzīti tiesas ceļā paralēli piemērotajam soda mēram.

Valsts meža dienesta informācija

Uzmanīgi ar uguni!

Uzturoties mežā ugunsdrošajā laikposmā, kas šogad iesākās 17. aprīlī, visiem iedzīvotājiem ir jāievēro ugunsdrošības noteikumu prasības. Lai ierobežotu meža ugunsgrēku izcelšanās iespējas, ir noteikti daži aizliegumi un ierobežojumi, par kuru neievērošanu var tikt piemērota administratīvā, civiltiesiskā vai arī kriminālā atbildība.

Uzturoties mežos un purvos, aizliegts:

- nomest degošus vai gruzdošus sērkokus, izsmēkus vai citus priekšmetus;
- kurināt ugunsiskus, izņemot īpaši ierīkotas vietas, kas nepieļauj uguns izplatīšanos ārpus šīs vietas;

- atstāt ugunsiskus bez uzraudzības;
- dedzināt atkritumus;
- braukt ar mehāniskajiem transportlīdzekļiem pa mežu un purvu ārpus ceļiem;
- veikt jebkuru citu darbību, kas var izraisīt ugunsgrēku.

Līdz ar meža ugunsdrošā laikposma iestāšanos Valsts meža dienests organizē dedzināšanas torņos. No šiem torņiem tiek novērots mežs. Ja virs koku galotnēm var redzēt dūmus, tiek noteikts, kurā vietā deg mežs. Lai netiktu izsludināta viltus trauksme, ir svarīgi, lai bez saskaņošanas ar administratīvajā teritorijā esošo Valsts meža dienesta struktūrvienību netiktu veikti nekādi

dedzināšanas darbi, kas rada lielus dūmus, jo tie var maldināt ugunsdrošības torņa dežurantus.

Meža izstrādātājiem ir jāievēro prasība, ka meža ugunsdrošajā laikposmā cirsma dedzināt ciršanas atlikumus atļauts tikai ar Valsts meža dienesta mežziņa iekreizēju rakstisku atļauju. Savukārt meža īpašniekiem ir jāparūpējas, lai meža ceļi un stigas būtu atbrīvoti no sagāztajiem kokiem un krūmiem, lai nepieciešamības

gadījumā meža ugunsdzēsības automašīnām būtu iespējams brīvi pārvietoties. Tāpat meža īpašniekiem ir jāzina, ka pēc meža ugunsgrēka likvidācijas viņa mežā, īpašnieka pienākums ir veikt meža ugunsgrēka vietas uzraudzību.

Pēc operatīvās informācijas līdz 9. maijam vien Valsts meža dienests reģistrējis 457 meža ugunsgrēkus ar kopējo uguns skarto meža platību 445,9 hektāri.

Valsts meža dienesta informācija

EIROPA IR GATAVA PALĪDZĒT, BET JĀSTRĀDĀ PAŠAM

Zemkopības ministrija ir novērtējusi MKPC izvirzītā JURA KŪMA veikumu savu mežu efektīvā apsaimniekošanā un 2014. gadā piešķirusi viņam Meža nozares gada balvu „Zelta čiekurs” nominācijā „Par ilgtspējīgu saimniekošanu”.

SĀKUMS – NELIELS ZEMES PLEKĪTIS

Kad 1996. gadā Latvijā sākās kārtējie „mērnieku laiki” un bija iespēja pieteikties uz brīvajām zemēm, Jurim Kūmam, ekonomistam pēc izglītības, bet tajā brīdī policistam, apspriežoties ar mammu, radās doma iegūt īpašumā kādu zemes plekīti – vēlams pie jūras, kur ģimenei izbraukt atpūsties no Liepājas trokšņiem un pilsētas gaisa. Tajā brīdī zaļā gaisma bija iedegusies lauksaimniecībai, un pēc nabadzīgajam, smilšainajām jūrmalas zemēm nebija liela pieprasījuma, jo, kā šodien smejas Juris, burkāni un kartupeļi tur aug slikti.

Mežs bija jāieraksta Zemesgrāmatā, bet, lai to izdarītu, vispirms jāierok kupicas un jāizcērt robežstīgas. Un tad izrādījies, ka, strādājot mežā, iespējams arī ļoti labi nopelnīt. Pa brīvajiem brīžiem zāģējot stigas un pēc tam pārdodot materiālus, izdevies sapelnīt summu, kas vairāk nekā 10 reizes pārsniedza tā laika policista algu!

Nu bijis, tā sakot, āķis lūpā. Un tas nu ir Jura dabā – viņš neko nedara tikai pa pusei. Domāšanu pareizā virzienā palīdzēja „iestatīt” arī kontakti ar dāņu tautības uzņēmēju. Tā kā Juris pārvalda angļu valodu, sarunas varēja vērties brīvi. Ārzemnieks pārliecinājās jauno meža īpašnieku, ka šādi „zelta laiki”, kad zemi var iegūt īpašumā par sviestmaizi, neturpināsies ilgi, jo nekur pasaulē tā nav. Vēlāk, ja vēlēšies nekustamo īpašumu iegādāties, būs nepieciešama krietni liela nauda. Bet zeme – tā ir vērtība un tāda būs visos laikos. Juris saprata: dzelzs jākaļ, kamēr karsta, un tas viņam arī izdevās. Pašlaik Jura Kūma īpašumā ir ap 700 ha zemes, lielākoties bijušā Lie-

pājas rajona teritorijā.

MEŽA MELIORĀCIJA AR ES ATBALSTU

2004. gadā īpašumos pirmoreiz tika veikta kopšanas cirte, pēc tam 8 gadus necirta neko. Arī pašlaik pamatā tiek izstrādātas tikai krājas kopšanas cirtes. Šajā jomā izveidojusies laba sadarbība ar SIA „Unicentrs”, kuras veikto darbu kvalitāte un arī samaksa meža īpašnieku ļoti apmierina.

Vienīgā problēma bijusi, ka meži paslapji. Bet dzīvē jau viss notiek, kā tam jānotiek. Vēl tajos laikos, kad meži īpa-

Juris Kūms uzskata, ka visu var izdarīt, vajadzīga tikai uzņēmība

šumā tikko bija iegūti, Jurim izveidojās laba sadarbība ar toreizējo mežsargu Uldi Šēnbergu, kurš vēlāk kļuva par Meža konsultāciju pakalpojuma centra Liepājas nodaļas vadītāju. Kontakti nepārtūka, Juris cītīgi apmeklēja seminārus, jo pats saprata – ja vēlas nopietni saimniekot, papildus zināšanas meža jomā nepieciešamas.

Kad 2010. gadā radās iespēja pieteikties uz ES atbalstu meža meliorācijai, Uldis atcerējās par Juri Kūmu un viņa slāpajiem mežiem. Ar Ulda palīdzību tapa pirmais meža meliorācijas projekts 32 ha meža nosusināšanai. Ar ES atbalstu tika pārrakti grāvji 4,5 km garumā. Tā kā tie bija aizauguši ar pieaugušiem kokiem, kas pirms rakšanas uzsākšanas bija jāizcērt, vienlaikus arī radās iespēja iegūt starta kapitālu meliorācijas finansēšanai. Eiropa atmaksāja 70% no iztērētā, un iesākumā, protams, bija jāiegulda sava nauda. Tā kā Kapsēdes meži atrodas uz

Juris Kūms (no labās) un Uldis Šēnbergs gandarīti par saņemto balvu

kā 200 ha visai nabadzīgas zemes, kura „pēc papīriem” gan skaitījās kā lauksaimniecības, bet dabā bija aizaugusi ar kārkliem. Iesākumā Juris centās to piedāvāt kaimiņiem nomā, taču neviens nekādu interesi neizrādīja. Atkal nācās ķerties pie projekta rakstīšanas – šoreiz lauksaimniecībā neizmantotās zemes apstādīšanai. Izcērtot krūmus un tos sašķeldojot, tika iegūts sākuma kapitāls darbu finansēšanai. Projekta īstenošanas gaitā 120 ha krūmu pārņemtās zemes tika apstādītas ar egli un melnalksni. Melnalksnis tika izvēlēts tādēļ, ka tobrīd zeme cieta no liekā mitruma, bet melnalksnim šāds mitrums ir isti piemērots. Turklāt šis sugas kociņus praktiski nebojā meža dzīvnieki, arī vēra ņemamu slimību melnalksnim nav. Taču šādas platības, kur lāgā ne iebraukt, ne bez lieliem zābakiem iebriest, nepatika Jurim pašam, tādēļ tapa trešais meliorācijas projekts, un svaigi apstādītās platības tika nosusinātas. Protams, ne viss gājis tik gludi. Piemēram, vienā vietā bijušas lielas problēmas ar egles ieaudzēšanu. Nu neauga, un viss! Nācies vest augsnes paraugus uz Latvijas Valsts universitātes laboratoriju. Analīžu slēdziens – ļoti augsts PH līmenis. Tāda augsne eglēm galīgi nav piemērota, jāstāda lapu koki!

Pirmajai meliorācijas kārtai sekoja nākamā – jau krietni lielāka – 180 ha platībā. Šis bija kopprojekts ar kaimiņu meža īpašnieku, caur kura mežu liekais ūdens bija jānovada. Otrais projekts tika pabeigts 2012. gadā.

Īsto meža meliorācijas efektu varēs redzēt ne ātrāk kā 10 gadus pēc tās veikšanas, bet jau tagad, nocērtot šajās platībās kokus, redzams, ka pēdējo gadu gadskārtu platums palielinājies.

KRŪMU VIETĀ - MEŽS

Nākamais Jura īstenotais vērienīgais projekts bija saistīts ar lauksaimniecībā neizmantoto zemju apmežošanu. Īpašumā Vērgales pagastā bija vairāk ne-

kā 200 ha visai nabadzīgas zemes, kura „pēc papīriem” gan skaitījās kā lauksaimniecības, bet dabā bija aizaugusi ar kārkliem. Iesākumā Juris centās to piedāvāt kaimiņiem nomā, taču neviens nekādu interesi neizrādīja. Atkal nācās ķerties pie projekta rakstīšanas – šoreiz lauksaimniecībā neizmantotās zemes apstādīšanai. Izcērtot krūmus un tos sašķeldojot, tika iegūts sākuma kapitāls darbu finansēšanai. Projekta īstenošanas gaitā 120 ha krūmu pārņemtās zemes tika apstādītas ar egli un melnalksni. Melnalksnis tika izvēlēts tādēļ, ka tobrīd zeme cieta no liekā mitruma, bet melnalksnim šāds mitrums ir isti piemērots. Turklāt šis sugas kociņus praktiski nebojā meža dzīvnieki, arī vēra ņemamu slimību melnalksnim nav. Taču šādas platības, kur lāgā ne iebraukt, ne bez lieliem zābakiem iebriest, nepatika Jurim pašam, tādēļ tapa trešais meliorācijas projekts, un svaigi apstādītās platības tika nosusinātas. Protams, ne viss gājis tik gludi. Piemēram, vienā vietā bijušas lielas problēmas ar egles ieaudzēšanu. Nu neauga, un viss! Nācies vest augsnes paraugus uz Latvijas Valsts universitātes laboratoriju. Analīžu slēdziens – ļoti augsts PH līmenis. Tāda augsne eglēm galīgi nav piemērota, jāstāda lapu koki!

Visu 200 ha platību apstādīt nebija pa spēkam pat tik enerģiskam organizatoram kā Juris Kūms. Daļa platības pēc krūmu nociršanas tā arī palika, tā sakot, savā vaļā. ▶

Kad business ir – palīdzēt apsaimniekot mežu

Dzīvei reizēm patiek visai negaidīti pagriezieni. Kad tagadējais SIA "RD Mežsaimnieks" īpašnieks, Saldus mežziņnieku apvienības valdes loceklis **Reinis Doniņš** vēl mācījās pamatskolā, viņa draugs pēc skolas beigšanas izvēlējās stāties Ogres meža tehnikumā. "Nu, kas tā par profesiju – vazāties pa mežu!" tolaik nodomāja Reinis. Un toreiz viņam pat prāta nenāca, ka ar mežu būs saistīta ne tikai viņa tagadēja profesija, bet arī business, ka darbošanās mežā lielā mērā būs viņa dzīves saturs.

PAMATZINĀŠANAS DEVA OGRES MEŽSARGU KURSI

Sākās viss mazpamazām – ar jaunaudžu kopšanu, strādājot ar krūmgriezi. Tālāk sekoja jau daudz nopietnāks instruments – motorzāģis. Katrā ziņā meža darbus bijusi iespēja apgūt no pašiem pamatiem. Tādēļ arī tagad, kad viņš dod darbu ap 15 jaunaudžu kopējiem, pats skaidri zina, ko var no strādniekiem prasīt, uz kādu darba kvalitāti tiekties.

1994. gadā Grāveru mežniecībā atbrīvojās mežsarga vieta. "Bezdrāts telefons" šo ziņu nogādāja arī Reinim, un viņš nolēma pieteikties. Viņu pieņēma, kaut arī nekādas speciālās izglītības Reinim nebija. Pirmās pamatzināšanas Reinis ieguva Ogres mežsargu kursos, kur slīpējumu tolaik guva daudzi meža dienesta praktiķi bez speciālās izglītības.

Foto: no R. Doniņa arhīva

Reinis Doniņš pie paša stādītām priedītēm

Viss gāja itin gludi līdz 2000. gadam, kad kā zibens no skaidrām debesīm nāca Valsts meža dienesta reorganizācija. Grāveru mežniecību likvidēja, un visi tur strādājošie mežsargi zaudēja darbu. Tagad Reinis atzīst, ka viss, kas notiek, tas notiek uz labu, bet tobrīd tā nebūt nelikās. Sevišķi žēl bijis veco mežsargu, kuri mežam veltījuši visu dzīvi un tajā valdošos likumus apguvuši nevis no grāmatam, bet gan no pašu pieredzes.

JĀSTRĀDĀ PAŠAM SEV

Dažos turpmākajos dzīves gados Reinis uzzināja, kas viņam pilnīgi noteikti nepatik un ko viņš dzīvē nevēlētos darīt. Nepatika darbs un dzīve Anglijā, gribējās dzīvot un strādāt

tepat mūsu zemē. Nesaistīja arī algots darbs privātā uzņēmumā, kur viss bija virzīts tikai uz meža pēc iespējas pilnīgāku izzāģēšanu – par katru cenu. Vienīgais paliekošais, ko šis darbs devis, bijusi likumu un noteikumu izziņāšana. Reinis smejas, ka nekad ne pirms, ne pēc tam viņš nav tādā mērā rācijas pa likumdošanas aktiem, bet toreiz to diktējusi nepieciešamība un firmas darbības stils – lai apietu likumu ar likumu, vispirms jāzina, ko tas nosaka!

Ar laiku nāca sapratne, ka jāstrādā sev, nevis kāda cita labā, un 2004. gadā viņš reģistrējās kā individuālais komersants, kas sniedza dažādus mežsaimnieciska rakstura pakalpojumus – stigoja, dastoja, darīja visu, ko cilvēkiem mežā vajadzēja. 2005. gadā tika di-

bināts SIA ar nepārprotamu nosaukumu – Reinis Doniņa Mežsaimnieks jeb oficiāli "RD Mežsaimnieks".

Savukārt, kad kļuva pieejams Eiropas atbalsts mežziņnieku apvienību izveidei, tika nodibināta arī Saldus mežziņnieku apvienība. Ar ES atbalstu tika sapirkta biroja tehnika, dastmēri, arī pirmais GPS uztvērējs. Tam gan toreiz nekāda īpaša pielietojuma vēl nebija, jo tajā nebija karšu materiāla, "Džīpis" tika izmantots tikai izkopto jaunaudžu uzmērīšanai. Pirmais birojs tika iekārtots Reinis privātajā dzīvoklī, šim nolūkam atbrīvojot vienu istabu.

Pašlaik SIA "RD Mežsaimnieks" Saldū veic gandrīz visus ar meža apsaimniekošanu saistītos darbus. "Tikai stādus vēl paši neaudzējam," smejas Reinis.

Reinis Doniņš apsaimnieko ap 500 ha paša personīgo un SIA piederošo mežu. Pirmos īpašumus viņš iegādājās jau deviņdesmito gadu beigās. Reinis stāsta – ņēmis to, ko neviens cits nav gribējis – ar alkšņiem aizaugušus laukus un pļavas. Bet alkšņiem ir arī labas īpašības, viena no tām – alkšņi aug ātri. Tagad toreizējie "krūmi" jau cērtami. Meža īpašumus Reinis pērk joprojām, tur faktiski tiek ieguldīta visa biznesā nopelnītā nauda.

Alda Velvere,

MKPC Dienvidkurzemes nodaļas vadītāja vietniece

◀ EIROPA IR GATAVA PALĪDZĒT, BET JĀSTRĀDĀ PAŠAM

Bet notika necerētais – nocirsto krūmu vietā parādījās lapu koki – bērzi, apses, alkšņi. Acīmredzot, sēklas zemē jau bijušas, bet blīvā krūmu sega bija traucējusi tām sadīgt un attīstīties. Pēc dažiem gadiem dabiski ieaugusi platība tika izkopta, un pašlaik tur aug normālas biežības mežs!

JA IR APŅĒMĪBA, IZDARĪT VĀR DAUDZ

Par Eiropas naudu koptas arī jaunaudzes, un padarīts daudz – tos hektārus Juris pat nav kopā skaitījis. Sākoties jaunajam plānošanas periodam,

darbi atsāksies. Ne viena vien platība vēl gaida meža meliorāciju. Ar vērienīgu apmežošanu gan nāksies piebremzēt, kaut arī neizmantotu platību vēl būtu pietiekami – ar ES atbalstu paredzēts atļaut apmežot ne vairāk kā 10 ha zemes vienam atbalsta pretendenta visa plānošanas perioda laikā.

Klausoties Jurī, viss liekas tik vienkārši – „...nocirtu krūmus un iztīriju grāvjus, ieguva naudu projektam, izraku, iestādīju...” Protams, viegli un vienkārši nav nekas, un to lieliski zina visi, kas paši kaut ko ir organizējuši. Piemēram,

melnalkšņu stādi savā laikā tika vesti no Lietuvas, jo tur tos iespējams iegādāties lētāk, turklāt tiem ir laba kvalitāte. Bet, lai to likumīgi drikstētu darīt, vispirms nepieciešams kaimiņvalsts stādus Latvijā sertificēt, un to tiesīgs darīt vienīgi mežzinātnes institūts „Silava”. Šādus piemērus varētu minēt vēl un vēl. Bet, ja ir apņēmība, vēlme darboties un uzņēmība, izdarīt var ļoti daudz.

Zīmīgi, ka gada balvas konkursam Jura kandidatūru izvirzīja LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs, bet pieteikuma vēstuli rakstīja bijušais mežsargs un padomde-

vējs, tagad MKPC Dienvidkurzemes nodaļas vadītājs Uldis Šēnbergs.

Staiģājot pa apstādītajiem laukiem, kur tumšais egļu zaļums mijas ar melnalkšņu svaigi izplaukušo lapu košo priecīgumu, arī pašam gribas nomest kūtrumu, vēlmi pačikstēt par grūtajiem laikiem un sākt kaut ko darīt. Kā tieši viss tālāk sakārtosies, to dzīve bieži vien pasaka priekšā. Eiropa gatava palīdzēt ar naudu, bet jāstrādā pašam. Galvenais – droši ķerties klāt!

Alda Velvere,

MKPC Dienvidkurzemes nodaļas vadītāja vietniece

Ērglēniete VELTA KURZEMNIECE – cilvēks ar meža dvēseli

VELTA KURZEMNIECE uzskata, ka dzimtas mantojums „Silakalni” ar meža platībām ir viņas dzīves aicinājums. Tāpēc ir vērts, ka par īpašumā ieguldīto darbu Velta Kurzemniece tiek izvirzīta meža nozares skaistākajam apbalvojumam „Zelta čiekurs”.

ĢIMENĒ IEMĀCĪTS CIENĪT UN MĪLĒT VISU, KAS APKĀRT DABĀ

Veltas Kurzemnieces dzimtas šūpulis ir kārts Ērgļu pagasta Katrīnas ciema „Silakalnos”, kur 1947. gada 25. oktobrī zemnieku ģimenē aizsākušās viņas dzīves gaitas, pagājusi bērnība un pirmie skolas gadi – 5 kilometri attāļajā Katrīnas pamatskolā. Viņas ģimenē bija iemācīts cienīt un mīlēt visu, kas apkārt dabā. Katrīnas pusē ir bagāta ar mežiem, kuros Velta orientējās labāk nekā dažs labs pilsētas „džungļos”. Jau agrā bērnībā kopā ar māsu Dzintru un vecmāmiņu tika izstaiģātas visas ogu un sēņu vietas, skaistākās koku audzītes, kuras tēvs neuzkrietoši rādījis un arī centies kopt. Darba mūža lielākā daļa – 29 gadi – nostrādāti Brīvprātīgā ugunsdzēsēju biedrībā Ērgļos par priekšnieci, organizējot un vadot ugunsdzēsamo motoru un mašīnu remontus.

Foto: O. Skuja

Velta Kurzemniece gandarīta par saņemto balvu

Mīlestība Veltu savēda kopā ar Jāni Kurzemnieku. Izaudzīnātas divas meitas – Ilva un Iluta. Viņu ģimenēs savukārt aug mazdēli Kristaps, Artūrs un mazmeita Monta.

IZPRATNE PAR MEŽU RADĀS SAVĀ ĪPAŠUMĀ

Tajā laikā, padomju varas gados, nebija pieņemts runāt par privātpašumu, Ādolfs Mazpols un mamma Lidija bērniem nekā daudz nav stāstījuši, ka „Silakalniem” piederējusi 80 ha liela zemes platība. Tikai Atmodas laikā Velta Kurzemniece kā īpašuma mantiniece varēja atgūt savu senču mantojumu. Visu platību apsaimniekot nespēja, jo daudz bija lauksaimniecībā izmantojamas zemes, tādēļ paņēma savā īpašumā tikai 35 hektārus. Tagad no tiem 30 hektāri ir mežs. Kad iemērija zemi, tad tūlīt ievilkā

robežas un izcirta stigas, sarakā kupīcas. Pēc meža apsaimniekošanas plāna 1995. gadā izcirta noteiktos kailcirtes nogabalus. Par iegūtajiem līdzekļiem pabeidza celt meitas māju, sagādāja malku un iegādājās mašīnu, ar ko braukāt uz savu īpašumu.

Meža kopšana un apsaimniekošana prasa konkrētas zināšanas. Lai tās iegūtu, viņa iestājās biedrībā „Vidzemes augstienes meži”. Velta nemitīgi mācījās, joprojām mācās pati un tagad jau māca arī savus mazbērņus, lai būtu turpinājums labi iesāktajam darbam.

NENOVĒRTĒJAMAS IR NODARBĪBAS MEŽĀ

Velta apgalvo, ka tā pa īstam strādāt mežā viņa iemācījās pats mežs. Biedrība „Vidzemes augstienes meži” rīkoja izbraukuma seminārus mežu demonstrējumā saimniecībās, kur pieredzējuši mežkopji stāstīja un rādīja gan izmantojamo tehniku, gan kā jāstāda, jākopj un jāzāģē. Veltai liekas, ka vislabākais paņēmieni, kā mežu vajag apsaimniekot bez kailcirtes, ir nenoplicinošās mežsaimniecības paņēmieni. Šajā ziņā nenovērtējamā ir nodarbības mežā, ejot gandrīz pie katra konkrēta koka, analizējot, kas ar to darāms, kāda tam vērtība šodien, kāda būs pēc gadiem, ko tas dod kopējai platībai, kā ietekmē citu koku augšanu.

JAUNAIS EGLŪ VĒRIS – NĀKAMAJĀM PAAUDZĒM

„Silakalnos” bija vairāki hektāri kādreizējās lauksaimniecī-

bas zemes, kas nekopta daļēji bija aizaugusi ar krūmiem. Izdomāja, ka šīs platības vajadzētu apmežot. Protams, vispirms zināšanas vajadzēja apgūt kursos. Velta brauca mācīties pieredzi arī pie citiem. Rezultātā uzrakstīja projektu atbalsta saņemšanai un, kamēr tas bija izskatīšanā, zemi attīrīja no krūmu aizauguma. Lidzko projektu apstiprināja, tā dzīna vagas. 2012. gada pavasarī brauca pēc eglītēm uz Pļaviņu kokaudzētavu un pēc bērziem uz Jaunjelgavu. Togad bija ļoti agrs pavasaris – jau 1. aprīlī zemītē dēstīja skaistas eglītes un 23. aprīlī jaunais eglu vēris – deviņi tūkstoši skujkociņu un bērziem pa vidu – sāka savu dzīvi nākamajām paaudzēm. Tagad Velta pat nezina pateikt, vai viņas prasme vai mīlestība uz to, ko dara, vai varbūt mītrā vasara, palīdzēja, bet ieaugušies ir turpat 95% kociņu. Lielākie palīgi darbos Veltai ir meitas Iluta, Ilva, znoti un mazbērni. Mežs ar tādu mērķi jau arī stādīts – lai mazbērni pēc daudzliem gadiem varētu teikt: „Skatieties, cik skaists omītes stādītais mežs!”

Ir apstādītas arī agrāk nocirsto kailcirtšu platības. Toreiz, kad vēl nebija prasības pēc sertificēta stādmateriāla, gāja savā mežā un piesaulītē raka ārā spēcīgākas eglītes. Tās ir skaisti saaugušas, nupat jāsāk pirmie kopšanas darbi. Arī dabiski eglītes ir iesējušās. Kaut ko eksotisku gan nekad nav gribējies stādīt. Bailes jau arī, ka meža dzīvnieki nopostīs. Aļņu šajā pusē ir mazāk, bet meža cūkas gan uzrok visu. Ar mednieku kolektīvu ir noslēgts līgums, bet viņi jau arī nespēj visu izmedīt.

Velta Kurzemniece uzskata: „Kamēr es spēšu, man ir atbildība par vecvecāku un vecāku atstāto mantojumu, un ticu, ka arī mani mazbērni patīs novērtēt manu padarīto un viņiem tālāk uzticēto, jo dzimtas mežs nav tikai koki ar nosaukumu. Dzimtas mežs silda dvēseli.”

Biruta Nebare,
biedrības „Vidzemes
augstienes meži”
priekšsēdētāja

Velta Kurzemniece ar mazbērniem Kristapu un Montu

Foto: no V. Kurzemnieces arhīva

Ar mežu piepildīts mūžs

Mežkopis ALDIS ZASS šobrīd ir pensijā. Viņa darba mūžs pavadīts Mazsalacas novada Ramatas pagastā.

Aicinājām mežkopi pakavēties atmiņās par mežkopja profesijā aizvadīto laiku.

Aldis Zass mīlestību uz mežkopja profesiju mantojis no vecākiem. Viņš dzimis 1939. gada 13. jūnijā mežsargu ģimenē. Alda tēvs bija mežsargs kopš 1934. Gada. Viņu kā padomju režīmam neuzticamu uz Urālu kalniem izsūtīja 1944. gadā. Tēva darbu tālāk uzticēja Alda mātei, kuru tā paša iemesla dēļ 1953. gadā atlaida. 70-tajos, 80-tajos gados, pirms aiziešanas pensijā, abi vecāki periodiski – kad bija nepieciešamība, turpināja mežsargu darba gaitas.

Visu bērnību Aldis kā mazs zēns pavadīja mežsarga mājīnā meža ielokā. Vecāki bērnam ātri iemācījuši atpazīt dažādus augus un kokus. Kā bērns viņš nekad nav izjutis bailes no meža, pat tad, kad sēņot un ogot gājis viens. No bērnības, kad ik dienu tika mērots 3 kilometrus garais ceļš uz skolu un atpakaļ uz mājām, spilgti atmiņā palicis milzu kadiķis, pie kura paticis pakavēties, pēc bērna domām, garajā ceļā. Vēlāk, jau kā pieaugušajam, nācies Latvijas dižkadiķi aizstāvēt, bet nepieciešamās ceļa meliorācijas dēļ cīņa zaudēta. Aldis atminas, ka kā bērns bieži apciemojis arī netālo ozolu, kura dobumā pa ceļam uz skolu kopā ar draugiem slēpuši kaķenes, un akmeni, uz kura bijušas 2 vai pat 3 velna pēdas. Viņam arī paticis tuvējā purvīnā lasīt lācenes.

UZSĀKOT DARBA GAITAS, SAGLABĀJA JAUNIŅĀ STATUSU

Pēc pamatskolas beigšanas ģimenei, kas nebija turīga, bija jādomā, kā dēlam ātrāk apgūt profesiju un uzsākt darba gaitas. Pēc gada mācībām vidus-

skolā ar mežu saistītā ģimenē lēmums par izglītības tālāku turpināšanu Biržu viengadīgajā meža skolā bija likumsakarīgs. Piepadsmitgadīgais zēns bija cītīgs un 1955. gada oktobrī skolu pabeidza. Alda pasnie-

Aldis pēc medībām (no kreisās) septiņdesmitajos gados

dzeja meža kultūrās bija Aija Zviedre. Izcilās pasniedzējas grāmatas joprojām skolo Latvijas sabiedrību par meža lietām. Gremdējoties Biržu skolas laika atmiņās, sirmais kungs atceras, ka no 90 skolēniem, kas mācījās trīs paralēlās klasēs, bijis viens no jaunākajiem skolēniem, jo meža izglītību pārsvarā apguva vīri, kas jau strādāja mežsaimniecībā. Arī uzsākot mežsarga darba gaitas nepilnu mēnesi pēc skolas absolvēšanas, Aldis saglabāja jauniņā statusu. Jaunajam mežsargam bija tikai 16 gadu. Aldis stāsta: „Toreiz daudzi pieredzējuši un profesionāli mežsargi bija izvesti un miruši, daudziem mežsaimniecībā strādājošo nebija vajadzīgās izglītības un zināšanu”. 1972. gadā neklātienē Aldis Zass pabeidza Aizupes Meža tehnikumu.

Mācības meža tehnikumā kopā ar daudziem pieredzējušiem un praktizējošiem speciālistiem Aldim deva gan plašu redzējumu uz mežsaimniecības attīstību un problēmām valsts mērogā, gan papildu zināšanas.

MAINĪJUŠĀS MEŽIZSTRĀDES TEHNOLOĢIJAS

Aldis atceras, ka bija jāiet dastot, jāpieņem meža cirtēju darbs, katras cirsmas stūros bija jāliek mietai. 50-tajos gados

Pēc plānotāju un mērnieku darbiem viņiem bijis jāveic vis-smagākais – jāattīra iezīmētās trases. „Darbs bija ļoti smags, daudzviet ļoti mitrās vietās, taču ļoti nepieciešams un liels ieguvums šodienas mežiem,” gandarīti atzīst Aldis, kas, atītot meloriācijai paredzētās trases, Latvijas nākotnes mežu vārdā nostaigājis ļoti daudzus kilometrus.

1990. gadā, pievienojoties neatkarības kustībai, uz desmit

Aldis Zass darba gaitās

gadiem Aldis kļuva par Ramatas pagasta priekšsēdētāju. Tad sākās rūpes par daudz plašākām saimnieciskām lietām, kas jau ir cits stāsts.

Salīdzinot mežsaimniecības toreiz un tagad, Aldis nosaka, ka problēmas bijušas visos laikos. Viņaprāt, visstraujāk izmaiņas skārušas tieši meža darbos izmantotajās tehnoloģijās – attīstoties no rokas zāģiem un zirdziņiem, traktoriem (*čurkām*), kas gāja ar koka klucišiem un bija ar saplākšņa kabīnēm, bet mūsdienās jau ir vēsture. Mainījusies arī apmežošanas taktika, agrāk tos stādīja biežāk nekā mūsdienās. „Labi un pareizi apmežots mežs bija, kad stādīņu zars ar zaru saskārās,” atminas Aldis Zass.

Dzīves straujais ritms un koksnes vērtība laika gaitā arī Alda mežziņa apgaitas teritorijā darījusi savu – ilgi pie mājām nebija manīts agrāk bieži vien redzētais melno stārķu pāris. Ar savilņojumu sirmāis kungs stāsta, ka dzirdējis – tie atkal ir redzēti mežos viņa dzīvesvietas tuvumā. Aizrunājoties par Meža dienu tradīcijām un nozīmi, Aldis Zass atgādina, ka dzīvojot garu un bagātu mūžu, katram ir iespēja ne tikai iestādīt mežu, bet arī izaugt kopā ar to, un mūža nogalē piedzīvot meža ciršanas vecumu.

Andris Virs,

MKPC Ziemeļvidzemes nodaļas vadītājs

Foto: no A. Zasa arhīva

Sumināti „Zelta čiekura” ieguvēji

Maija sākumā kultūras pili „Ziemeļblāzma” tika sumināti Meža nozares gada balvas „Zelta Čiekurs” laureāti un gada balvas ieguvēji.

Latvijas Valsts prezidents Andris Bērziņš „Zelta čiekuru” par mūža ieguldījumu pasniedza

- **Jānim Birģelim**, meža selekcijas un ģenētikas pētniekam, meža nozares stratēģiskajam plānotājam un analītiķim;

- **Gunāram Klaparam**, augstas klases speciālistam ar milzīgu dzīves un profesionālo pieredzi, kurš zināšanas par mežu un meža apsaimniekošanu pielāgo meža infrastruktūras izveidei;

- **Uldim Krūmiņam**, kurš visu savu darba mūžu veltījis efektīvai un racionālai meža apsaimniekošanai, ieviešot ražošanā jaunākās mežzinātnes atziņas;

- **Jānim Mūrniekam**, kurš devis nozīmīgu ieguldījumu mežsaimniecības nozares attīstībā Jēkabpils pusē;

- **Arnim Treimanim**, Dr. habil. sc. Ing., Dr. chem., profesoram, izcilam starptautiski novērtētam mežzinātniekam papīra un celulozes ražošanas izpētes jomā.

Zemkopības ministrs Jānis Dūklavs visiem nominācijas laureātiem pasniedza Ministru kabineta Atzinības rakstus un Goda diplomus.

Klātesošos sveica Ministru

prezidente Laimdota Straujuma un balvas par inovatīvu uzņēmējdarbību pasniedza SIA „Wenden Furniture”, z/s „Vairogi” un SIA „Verems”. Balvu „Zelta čiekurs” saņēma SIA „Wenden Furniture”.

Laureāti par ilgtspējīgu saimniekošanu ir meža īpašnieki Guntars Dolmanis, Velta Kurzemiece un Juris Kūms. Balvu „Zelta čiekurs” meža īpašniekam **Jurim Kūmam** no Liepājas pasniedza zemkopības ministrs Jānis Dūklavs.

Savukārt par ieguldījumu

sabiedrības izglītošanā šī gada laureāti ir Rīgas Teikas vidusskolas mājturības un tehnoloģiju skolotājs Pēteris Kaļva, LLU Kokapstrādes katedras profesors Dr.sc.ing. Uldis Spulle un Sīgita Vaivade, meža īpašnieku biedrības „Meža konsultants” vadītāja. Balvu „Zelta čiekurs” Sīgītai Vaivadei pasniedza izglītības un zinātnes ministre Ina Druvieta.

Visi balvas „Zelta čiekurs” ieguvēji saņēma arī Ministru kabineta Atzinības rakstus.

Meža nozares gada balvas „Zelta čiekurs” laureāti un ieguvēji

Foto: no ZM arhīva

AIZVADĪTAS MEŽA DIENAS

Katru gadu pavasarī Latvijā notiek Meža dienas, kuru ietvarā norisinās dažādi pasākumi un aktivitātes. Meža dienu mērķis ir veicināt veselīgu dzīvesveidu, padarīt Latvijas ainavu sakoptāku, stādot kokus un savācot atkritumus. Meža dienu pasākumos piedalās gan skolēni, gan jaunieši, gan pieaugušie.

Pirmās Meža dienas notika 1928. gada 12. maijā, kad tika ierīkots topošās Varakļānu pilsētas bulvāris. Kopš 1928. gada Meža dienas notiek katru gadu. 1929. gadā Mežkopju savienības biedru pilnsapulce nolēma nākamajā, 1930. gada pavasarī, sarīkot Meža dienas visā Latvijā. Meža dienās 54 virsmežniecībās 200 vietās notika meža sešanas, stādīšanas un kopšanas darbi, kā arī priekšlasījumi un ekskursijas, sabiedrisko ēku, ceļu un lauku māju apstādīšana.

Meža dienu pasākumi tika atjaunoti 90-to gadu vidū. Pirmais meža dienu pasākums notika 1995. gadā – Jūrmalas

virsmežniecības Olaines mežniecībā priedītes kopā ar Ķekavas skolas skolēniem stādīja Valsts prezidents G.Ulmanis un meža valsts ministrs A. Ozols, pēc tam Valsts prezidents atklāja piemiņas akmeni mežsargam H.Gailim.

Ar katru gadu sabiedrības interese par Meža dienām pieaug. Arvien vairāk skolu iesaistās Meža dienu pasākumos. Skolēniem tā ir iespēja iepazīt mežu caur sajūtām. Bērni iepazīst koku sugas, augus, meža darbus. Iegūst izpratni par mežu ilglaicīgu un saudzīgu apsaimniekošanu.

Šogad Meža dienu moto ir „Kopā nākotnes mežam!”. Centrālās Meža dienu pasākums notika 30. aprīlī Rundāles pils apkārtnē. Pasākumā tika atjaunots Rundāles pils parks. Piedalīties varēja ikviens interesents, savlaicīgi piesakot savu dalību pasākumā. Arī citās Latvijas vietās notika lieli Meža dienu pasākumi. Viens no tiem notika Priekulei novadā 25. aprīlī ar nosaukumu

Ornithologs Elvijs Kantāns skolēniem stāsta par putnu dzīvi

Foto: no Gulbenes vidusskolas arhīva

„Nāc līdzī, ejam mežā! 2014”, kuru rīkoja SIA „Metsa Forest Latvia” un Priekulei pašvaldība. Pasākumā piedalījās arī Meža konsultāciju pakalpojumu centra darbinieki.

Arī mēs, centra darbinieki, rīkojam savus Meža dienu pasākumus skolēniem un jauniešiem. Šogad, 3. aprīlī, Gulbenē notika mūsu rīkotais skolēnu Meža dienu pasākums. Pasākumā piedalījās Gulbenes vidusskolas 1.-4. klases skolēni (kopumā 123 bērni). Nodar-

bība notika Gulbenes parkā, tajā piedalījās ornithologs Elvijs Kantāns un Gulbenes vidusskolas skolotājas. Parkā izvietota vairākas pieturas, kurās bērniem stāstīja par mežu, putniem, tika minētas mīklas un pildīti citi uzdevumi. Skolēni bija izgatavojuši putnu būrišus, kurus ornithologs izvietoja Litenes pagasta teritorijas mežos.

Linda Vladimirova,
MKPC Ziemeļaustrumu nod.
vad. vietniece

Gudrās pūces meklējumos

Šoreiz vides zinību konkurss „Gudrās pūces meklējumos” notika Austrumlatvijas radošo pakalpojumu centrā „Zeimuls”, kur 14 dalībnieki no dažādiem pulciņiem piedalījās zināšanu pārbaudē par vidi, dzīvniekiem, putniem un notiekošajiem procesiem dabā.

Ik reizi, kad esam saskarsmē ar dabu, pētām mežu dzīvi, izzinām koku un krūmu sugas, pārlicināmies par augu dažādību, ieklausāmies putnu skaņās un nopēdojam meža dzīvnieku pēdas, tas liekas pavisam vienkārši. Jau pirmajā konkursa kārtā bērni savā starpā jūta konkurenci, tāpēc, atbildot uz katru jautājumu, nācās nopietni koncentrēties. Uz otro konkursa kārtu tika izvirzīti četri dalībnieki – mazpulcēni Armands Mileika, Annija Rimša, Sintija Romane un Dairis Augstkalns Caunītis.

Otrajā kārtā tika rādīts viss, kas sagādāts no meža. Lielu

izbrīnu dalībniekiem un skatītājiem izraisīja bebru zobi un meža cūkas ilkņi. Daži skatītāji bija pārsteigti redzot, ka bebra zobi nav tādi, kādus tos rāda reklāmās. Kad tika demonstrēti dzīvnieku pēdu nospiedumi, otrās kārtas dalībnieki tos atpazīna ātri un raiti. Arī koku lapas un koku ripas dalībniekiem bija viegli atpazīt, jo koku sugas kopā ar Meža konsultāciju pakalpojumu centra speciālistiem esam jau iemācījušies.

Ar pārlicināto punktu pārsvaru (28 punkti) uzvarēja un galveno balvu „Gudrās pūces meklējumos” ieguva mazpulka „Taurenītis” dalībnieks Dairis Augstkalns Caunītis (skolotāja Dzintra Gribuste).

Simpātiju balvu no Mežu konsultāciju pakalpojumu centra speciālistiem saņēma konkursa dalībniece Katrīna Anna Anerande. Biedrības „Latvijas Mazpulki” veicināšanas balvas saņēma Evelīna Pranča,

Foto: no ARPC „Zeimuls” arhīva

Pirmās vietas ieguvējs mazpulka „Taurenītis” dalībnieks Dairis Augstkalns Caunītis kopā ar konkursa organizatoriem, MKPC speciālistiem Jolantu un Viktoru

Andris Jefimovs un Amanda Vēvere.

Paldies par jauko sadarbību un konkursa organizēšanu Rēzeknes Mežu konsultāciju

pakalpojumu centra speciālistiem Jolantai Grišunovai un Viktoram Kuprijanovam.

Dzintra Gribuste,
mazpulka vadītāja

Meža dienas Priekuļos

Aprīļa beigās, 25. aprīli, kad saule sildīja silti jo silti, Mārupes pamatskolas 1.a, 2.a, un 2.b klases skolēni kopā ar skolotājiem devās aizraujošā, izziņošā un aktīvā izbraucienā uz meža dienām Priekuļos “Nāc līdz, ejam mežā! 2014”.

Pasākuma laikā visiem skolēniem (un ne tikai) bija iespēja piedalīties 15 meža pieturās, izmantojot karti un krājot ziņmodziņus no katras stacijas: *Mācāmies dabā, Dari pats, Veselība mežā, Orientējies mežā, Uzcel māju, Iepazīsti kokus, Meža kino, Strādā mežā, Trāpi mērķi, Parunājies ar ķērpīti, Iz-mēri koku, Asini prātu, Sasildi māju, Ejam medībās, Arborists.*

Katrā stacijā mūs laipni sagaidīja speciālisti un aicināja izmantot iespēju vairāk uzzināt par dabas bagātību mežu – par kokiem, augiem un dzīvniekiem, par orientēšanu mežā, augu atpazīšanu un meža darbiem. Tā mēs uzzinājām, ka teātri var spēlēt arī mežā, ka arī veselību var atgūt meža SPA centrā. Mēs to darījām, un mums tas ļoti patika!

Stacijas bija ļoti aizraujošas. Grūti bija skolēnus no tām izvilināt, jo darbošanās notika ļoti harmoniskā un izziņas bagātā vidē pie pieredzējušiem speciālistiem. Nebija nevienas tādas stacijas, kas skolēniem nepatīktu... Lūk, mūsu skolēnu pārdomas pēc vienas pavadītas dienas dabā:

“Es uzzināju, kā mēra koka apkārtmēru. Es vēl gribētu kādreiz šeit atbraukt! Nākamgad rikojiem vēl!!!”

“Es nezināju, ka ir tik daudz koku sugu... un es vēl gribu vilkt koka blūķi augšā kokā.”

“Man šī ekskursija patika tāpēc, ka bija tik interesanti. Man bija jātrāpa mērķi šaujot...”

“Man patika meža traktors!”

“Es uzzināju, ka māju var uzcelt arī bez skrūvēm. Paldies par jauko Meža dienu!”

“Man ļoti patika dzīvnieku ādas, un vēl es uzzināju, ka mežā var orientēties pēc ēnas.”

“Ekskursija bija interesanta, man ļoti patika gatavot putnu būrīti un spēlēt teātri! Liels paldies gidem! Tiksimies nākamgad!”

Foto: no Mārupes pamatskolas arhīva

Mārupes pamatskolas skolēni mācās noteikt koka caurmēru

“Šī ekskursija bija smaidīga, man ļoti patika šaut!”

“Man ļoti patika cept desiņas un atpūsties!”

“Paldies darbiniekiem, es gribētu vēl un vēl tur braukt!”

“Paldies Priekuļiem!!!”

Stacija *Arborists* laikam jau izpelnījās vislielāko sajūsmu, jo tieši mums tika iespēja pamēģināt kokā uzvilkt pašu arboristu. Žēl gan, ka koku zari tik trausli!

Diena bija emocijām pārbagāta – meža spēļu spēlēša-

na, mācīšanās un atpūta dabā, sēdēšana pie ugunskura un desiņu cepšana, iepirkšanās “Alniša” bodītē. – Un tas viss, pateicoties SIA “Metsa Forest Latvia”, Priekuļu novada pašvaldībai un visiem pārējiem šī pasākuma organizētājiem un atbalstītājiem.

Liels paldies par pozitīvo emociju, zināšanu un saldumu dāvāšanu mazajiem meža pētniekiem!

Skolotājas no Mārupes pamatskolas

Pieredzes apmaiņa Čehijā

Mežniecībai pieder pils, kurā tiek uzņemti viesmednieki

Valsts meža dienesta virsmežziņiem aprīļa sākumā bija iespēja iepazīties ar aktuālajiem mežsaimniecības, dabas aizsardzības un medību saimniecības jautājumiem, problēmām un darbu organizāciju Čehijas Republikā.

IZSTĀDĒ – JAUNĀKIE SASNIEGUMI

Starptautiskā mežsaimniecības un medību izstādē "Silva Regina" atspoguļo mežsaimniecības un medību saimniecības tendences ne tikai Čehijas Republikā, bet kopumā Eiropas Savienībā (ES). Izstādē liela uzmanība pievērsta tehnoloģijām iegūtās koksnes maksimāli racionālai izmantošanai. Lai pilnībā izprastu atsevišķu iekārtu darbību un lietderību, bija nepieciešama speciālistu konsultācija. Turpat līdzās arī vēsturisks stends ar veciem motorzāģiem, lai labāk demonstrētu motorzāģu attīstības virzienu.

Izstādē aplūktas arī tēmas, kas saistītas ar meža un medību uzraudzību, izglītības jautājumiem, vēsturi, nozares sabiedriskajām organizācijām.

Izstādē varēja aplūkot dažādus meža dienesta formas tērpus

Medību jomā īpaša uzmanība pievērsta mednieku informēšanai un izglītošanai, uzsverta medību tradīciju uzturēšanas nozīme medību saimniecības ilgtermiņa attīstības nodrošināšanā. Izstādē bija vērojami jaunākie sasniegumi medību un mežsaimniecības jomā, bija iespējams iepazīties ar citu valstu kontrolējošo institūciju formas tērpiem.

MEŽA POLITIKA UN APSAIMNIEKOŠANA

Čehijas Republikas valsts meža politika sāka veidoties tikai deviņdesmitajos gados, integrējot stratēģiskos dokumentus un principus, ko piemēro ES. Papildus tradicionālajām ražošanas funkcijām sāka pievērst lielāku uzmanību mežam kā sabiedrības sociālo un ekoloģisko funkciju nodrošinātājam. Tas atspoguļojas likumos par dabas un ainavu aizsardzību, ievērojot arī ES Putnu un Biotopu direktīvas prasības. Apskatītie meža un dabas aizsardzības objekti primāri bija saistīti ar medību resursu izmantošanu kā galveno prioritāti platību ekonomiskai

apsaimniekošanai, tai pakārtotot koksnes resursu iegūvi. Šādi saimniekojot, dzīvnieku blīvums ir visai augsts, un mežu var atjaunot, tikai iežogojot jaunaudzes. Apskates objekti apliecināja ievērojamu finanšu investīciju nepieciešamību ne tikai medību resursu apsaimniekošanā, bet arī dabas aizsardzībā, kas cieši saistīta ar konkrēto objektu platību un struktūru. Būtisks faktors ir iežogoto teritoriju pieejamībai cilvēkiem, nodrošinot sociālo funkciju izpildi.

MEŽSAIMNIECĪBAS AR DARBĪBAS VIRZIENU – MEDNIECĪBA

Vizītes ietvaros apmeklējām divas Čehijas mežsaimniecības, kuru galvenais darbības virziens ir medniecība. Viesojāmies „Lesni Zavod Židlochovice”, kur viens no vadošajiem medību veidiem ir fazānu medības. Šajā mežsaimniecībā ir 7 fazānu fermas, kur gada laikā tiek izaudzēti 120 000 fazānu. Pēc izšķilšanās fazānu calēni tiek pārvesti uz fermu, kur viņi tiek turēti zem speciālām lampām. No šī izaudzētā apjoma tiek nometīti 60 000 putnu. Viena putna nometīšanas cena ir 22 EUR. Mednieks var iegūt putnu savā īpašumā, par šo putnu samaksājot vēl 2 eiro. Olu iegūšanai tiek izmantotas 8 000 fazānu mātītes, kuras katra gadā izdēj 40-50 olu. Šajā saimniecībā ir arī iežogotas medību platības, kas kopā veido 4200 ha. Lielākā iežogotā platība ir 2400 ha, mazākā – 340 ha. Šeit tiek audzēti staltbrieži, dambrieži un mufloni.

Saimniecībā ir izveidotas divas viesnīcas viesmednieku uzņemšanai.

Otrajā mežsaimniecībā (ar kopējo teritoriju 2400 ha meža zemes) kopā nodarbināti 7 darbinieki, ir divas iežogotas 1400 ha platības, kurās tiek turēti staltbrieži un dambrieži, kā arī 140 ha liels mežacūku iežogojums. Šajos 1400 ha dzīvo 540 staltbrieži. Katru gadu šajā iežogojumā tiek nometīti 50 briežu buļļi, 60 govīs un 70 staltbrieži, kas jaunāki par gadu. Medijot staltbriežu teļus, izvēlas augumā mazākos īpatņus. Staltbriežu buļļu selekcija tiek veikta, atšaujot bullēnus, kuriem pirmie ragi isāki par 30 cm. Mežsaimniecība šajās iežogotajās teritorijās prasa papildus līdzekļus lielā zvēru blīvuma dēļ, kultūras ir jāiežogo. Tiek iežogoti arī atsevišķi koki, lai tos izaudzētu bez bojājumiem.

Tika apmeklēti arī Morāvijas Karsta nacionālais rezervāts, kas dibināts 1956. gadā un aizņem 92 km² platību. Ainavas un aizsargājamo dabas teritoriju rezervāts izveidots rezervāta teritorijā esošo alu un aizu aizsardzībai. Apmeklētājiem ir pieejama rezervāta teritorija ar galvenajiem apskates objektiem – 138 metrus dziļu aizu, alu sistēmām un pazemes upi. Regulēta atļauju sistēma rezervāta apmeklēšanai faktiski nodrošina investīciju piesaisti unikālajiem dabas objektiem un to saglabāšanu ilgtermiņā.

Māris Bondars,

Sēlijas virsmežniecības virsmežziņis

Jānis Grava,

Zemgales virsmežniecības virsmež

Izstādē plaši tika izstādīta jaunā tehnika

GRUZIJAS MEŽU BAGĀTĪBAS

Viesojoties kādā zemē, ir interesanti iepazīties ar profesionālām meža lietām. Šoreiz piedāvāju stāstu par Gruzijas mežsaimniecību.

Ceļvežos minēts, ka Gruzija ir Dieva zeme, kuru nav iespējams neiemīlēt. Viesojoties tur vairākkārt, tam jāpiekrīt. Taču šajā reizē izdevās ne tikai apskatīt tūrisma objektus, bet tikties un parunāties arī ar meža nozares speciālistiem.

MEŽU DAUDZVEIDĪBA

Pēc oficiālās informācijas Gruzijā meži aizņem 3007,80 tūkst. hektāru vai 43% no valsts kopējās (6949,40 tūkst. ha) platības. Uz katru iedzīvotāju sanākot 0,53 hektāru meža. Iedzīvotāju skaits viņiem gan ir 2 reizes lielāks (4,48 miljoni) nekā Latvijā. Kā atzīst gruzīnu speciālisti, mežainums esot rēķināts uz kopējo platību, kur varētu augt mežs, jo gar Azerbaidžānas robežu atrodas ievērojamas neauglīgas, stepi līdzīgas teritorijas.

Gruzijas ģeogrāfiskais izvietojums – starp Melno jūru un Kaukāza kalnu grēdu – paver iespējas milzīgai dabas daudzveidībai – no kalnu mežiem līdz tropiskajiem mežiem, kas veido 5% no kopīgās mežu platības. No tiem 40% saglabājusies neskarti.

Kā jau dienvidu zemei Gruzijai raksturīga dažādu, pat eksotiska mežu daudzveidība: no Kolhīdas platlapju vītņaugu mežiem ar mūžzaļiem kokiem un krūmiem, Picundas priežu mežu masīviem, Kaukāza priežu audzēm Bordžomi apkārtnē līdz Eldaras priežu mežiem Austrumgruzijā. Gruzijas teritorija sadalīta 7 meža augšanas apgabalos, 98% ir kalnu meži un tikai 3% līdzenumu meži.

Gruzijā ir daudz vecu mežu, kuros vidējais koku vecums ir 100-120 gadu. 80% ir platlapju meži. Gruzijas mežos ir liela koku dažādība – 3,9% priede, 4,3% egle, 7,2% baltegle, 47% dižskābardis, 10,7% ozols, 8,3% skābardis un 18,6% citas koku sugas. Gruzijā sastopamas 400 koku sugas.

DABAS AIZSARDZĪBA AR SENU VĒSTURI

Gruzijā ir ārkārtīgi bagāta un daudzveidīga augu un dzīvnieku valsts. Tur atrodamas daudzas reliktas un tikai šim reģionam raksturīgas augu sugas. Gruzijas ainava ir pasakaina, īpaši pavasarī, kad plaukst koki un kalnos veido savdabīgu krāsu mozaīku.

Dabas aizsardzībai Gruzijā ir sena vēsture. Pirmais Lagodehi dabas rezervāts izveidots 1912. gadā. Pašlaik aizsargājamās dabas teritorijas aizņem 7% no kopējās teritorijas. No tiem apmēram 75% ir meži. Gruzijā ir 14 dabas rezervāti, 8 nacionālie parki, 12 administrētās dabas rezervētās te-

Gruzijas Nacionālās mežu aģentūras virsmežzinis Davit Chaltashvili (no kreisās), konsultants Leri Chochua, meža izmantošanas departamenta vadītājs David Gigauri

ritorijas, 14 dabas pieminekļi, 2 aizsargājamās ainavu teritorijas. Noteikti iesaku apmeklēt Batumi botānisko dārzu, kas aizņem 108 hektārus ar unikālu koku sugu kolekciju no dažādām pasaules malām. Tur tik tiešām ir ko redzēt!

MEŽA IZMANTOŠANA

Meža izmantošana notiek līdzīgi kā pie mums agrāk – mežsaimniecības izsniedz atļaujas ciršanai un ierāda ciršanai paredzētās platības. Atļaujas var iegādāties ikviens. Tomēr ir nosacījums, ka nepārstrādātus kokmateriālus nedrīkst pārdot. Es gan ceļojuma laikā neredzēju kādas lielākas zāgētavas, jātīc, ka tas tā ir. Tā kā teritorija ir kalnaina un vietām maz apdzīvota, to grūti

Boržomi nacionālais parks ar slavenā minerālūdens paviljonu

izkontrolēt. Paši gruzīni atzīst, ka daudz esot patvaļīgās cirtes. Tur jau arī daudz ko var tātāt sarunāt. Kailcirtes Gruzijā netiek cirstas, galvenokārt plāno izlases cirtes, pirmkārt izcērtot slimos un bojātos kokus, izretinot tos ne vairāk kā līdz „6”

ir organizētas medību saimniecības, kuras nomā medību platības. Tiek noteikts medijamo dzīvnieku limits un izsniegtas licences.

PĀRVALDĪBA

Pēc meža speciālistu teiktā, visi meži Gruzijā ir valsts un pilsētu pašvaldību īpašumā, arī Tbilisi ir savi meži. Mežu pārvaldība ir līdzīga, kā bija pie mums padomju laikos. Vides reģionālās ministrijas paspārnē ir Nacionālā mežu aģentūra, 9 reģionālās mežsaimniecības un mežniecības (ļeshozi). Gruzijā ir sava meža politika, kuras pamatā ir sociālo, ekonomisko un ekoloģisko funkciju saskaņošana, gūstot maksimālu labumu sabiedrībai. Ir arī Meža likums, kas esot krietni novecojis. Kā atzīst paši darbinieki, meža nozarē nepieciešamas pārmaiņas, lai to sakārtotu, tādēļ tuvākā nākotnē izstrādās jaunu meža koncepciju un plāno radikālu reformu. Atšķirībā no Latvijas, reģionālajās struktūrvienībās strādā tikai viena sieviete, profesija nav īpaši prestiža, tāpēc ir maz jauniešu. Līdzīgi kā visur ir mežzinieku tradīcijas, tiek organizētas meža dienas.

Katra zeme ir bagāta ar savu vēsturi un tradīcijām. Politiskie procesi ietekmē ne vienu vien nozari. Gruzijā vēl atceras neseno Rožu revolūciju, karu, valdības maiņu. Šie notikumi ietekmējuši arī Gruzijas mežsaimniecību. Te gan vietā ir teiciens, ka „viss, kas notiek, notiek uz labu”, jo tādu dabas daudzveidību var redzēt reti kurā zemē. Šķiet, viņi paši to vēl īsti neapzinās.

Sarmīte Grundšteine,
MKPC informācijas un
apmācību daļas vadītāja

Pieredze liecina – jāizmanto kvalitatīvs stādāmais materiāls

2003. gadā tika nodibināta SIA „Skogssallskapet Latvia”, kuras uzdevums bija sniegt pakalpojumus privātpersonām un komercsabiedrībām, kuri iegādājušies zemi ar mazvērtīgām koku un krūmu sugām aizaugušiem laukiem un barbariski izcirstām meža platībām, par kuru atjaunošanu līdz tam neviens nebija domājis.

STĀDUS ĀRPUS REPUBLIKAS NEMEKĻĒJĀM

2004. gada pavasarī uzņēmums iestādīja pirmos 557 hektārus meža. Stādi savlaicīgi nebija pieteikti, bijām spiesti pirkt tādus, kādi bija palikuši pāri kokaudzētāvās. Pirkām arī atšķirotos un izbrāķētos stādus. Bērza stādi vispār nebija pieejami, tos iestādījām tikai rudenī. Neskatoties uz to, stādījumi ieauga, rudenī tos papildinājām, un platības tika pieņemtas. Arī nākamajā gadā platības bija jāpapildina, pieaugumi bija nevienmērīgi.

Stādu mums trūka arī nākamajā gadā, tāpēc tos vedām no Baltkrievijas. Bet tie bija ar ļoti vāju sakņu sistēmu un rudenī

līdz 40% bija jāpapildina. Apbraucām arī Lietuvu, tur stādi bija labāki nekā Baltkrievijā, bet paši lietuvieši pateica, ka viņi rudenos papildina līdz 30%. Mūsu klienti brauca skatīties savus īpašumus, vilka no zemes katru nokaltušo stādu un meklēja vainu, kāpēc stāds ir nokaltis. Mums bija vajadzīgs ieaugums tuvu 100%.

Vairāk stādus ārpus republikas mēs nemeklējam, sadarbojamies tikai ar AS Latvijas valsts mežu un Andrupenes kokaudzētavu. Desmit darba gadu laikā esam sapratuši, ka vislabākie stādi ir egles un bērza **kailsakņu stādi ar uzlabotu sakņu sistēmu**. Protams, svarīga ir stāda virszemes daļas kvalitāte, bet galvenais ir sakne. Mūsu strādnieki tagad taisa „skābus ģimjus”, kad uzzina, ka būs jāstāda konteinerstādi, jo viņu uzdevums nav tikai iestādīt, bet arī kopt līdz tādām vecumam, kad zāle stādam vairs nav konkurents.

TĀDU PRIEKŠROCĪBAS

Stādiem ar uzlabotu sakņu sistēmu ir daudz priekšrocību.

„Skogssallskapet” Latgales iecirkņa komanda pie 10 gadu veca bērzu stādījuma

Foto: L. Karvelis

Stādi labāk ieaugu, un tiem ir vienmērīgi pieaugumi, nav tik liels stress otrajā gadā, kad vairs nav minerālmēslojuma. Stādi ir ērti stādāmi, jo tiem ir kompakta sakņu sistēma, saknes nav jāapcērt. Ievērojami mazāk laika un līdzekļu jāizmanto to kopšanai, jo stādi ir kvalitatīvi arī izmēru ziņā un tie labāk iztur nezaļu konkurenci. Protams, svarīgi ir stādīt labākos agrotehniskos apstākļos. Augsni iepriekš gatavojam tikai tādās vietās, kur ir jāstāda uz atgāztas velēnas. Pārējās platības apstādām uzreiz pēc augsnes sagatavošanas, lai pavasara saulē nepaspēj iekalt zemes virskārta.

Mežu mēs stādām visā Latgales teritorijā gan Kārsavas, Zilupes, Preiļu, Daugavpils novados, gan pāri Daugavai – Egļaines pusē, un visur ir jūtama stādu ar uzlabotu sakņu sistēmu prioritāte.

Gribētu pateikties Podiņu kokaudzētavas vadītājam Jānim Siksalietim un viņa komandai ne tikai par viņu izaudzētajiem stādiem, bet arī par atsaucību un sapratni, par to, ka stādi tiek izsniegti pēc darba laika un dažkārt arī izejamās dienās.

Valentīns Daudišs,

SIA Skogssallskapet Latgales iecirkņa vadītājs

SEMINĀRĀ GŪTĀS ATZIŅAS

Valsts Lauku tīkla pasākumu ietvaros pēc meža īpašnieku biedrības „Meža konsultants” iniciatīvas un ar tās atbalstu maija vidū Kabilē notika seminārs „Meža meliorācija, ātraudzīgo koku sugu audzēšana.”

Semināros bez aktuālās informācijas un teorētiskās daļas visvērtīgākā ir praktisku objektu apskate, pieredzes apmaiņa un gūtās atziņas. Šoreiz interesanti bija Dr.silv. Kaspara Liepiņa, LVMI vadošā pētnieka, pavadībā apskatīt 2006. gadā ierīkoto baltalkšņu stādījumu 2,3 ha platībā. Pie mums baltalksni ierasts uzskatīt par nezāli, tomēr eksperimentālais stādījums liecina par pretējo – taisni stumbri, lielisks pieaugums. Aivars Bergmanis, saimniecības „Dravas” īpašnieks, mudina: „Audzējiet baltalkšņus, tā ir gandrīz vienīgā koku suga, kurai uz saknēm veidojas gumiņbak-

Dr. silv. Kaspars Liepiņš rāda baltalkšņu audzes augšanas dinamiku

tērijas, kas ielabo augsni. Silti iesaku to lauksaimniekiem, jo baltalksniem nav noteikts ciršanas vecums, jebkurā laikā to var nocirst, uzfrēzēt augsni un sēt labību.”

Meliorācija nozīmē uzlabošanu. Apskatot Aivara īpašumā veikto meliorāciju, jāapbrīno uzņēmība un mērķtiecība. Izmantots arī ES atbalsts, kaut arī aprūtinājums esot tas, ka vispirms jāiegulda sava nauda un jāveic iepirkums, kurā ce-

Aivars Bergmanis aicina būt vērtīgiem un rāda tikko dīķmalā izraktos baltalkšņu stādus

Foto: S. Grundšteine

nas tiek „saskrūvētas”. Aivars iesaka: „Veicot meliorāciju, jānokārto nepieciešamie dokumenti, kas nav tik sarežģīti, jārēķinās ar līdzcilvēkiem un jāsadarbojas vai vismaz jāvienojas ar kaimiņiem. Pirms meliorācijas projektēšanas situācija jāizvērtē gan pavasarī, gan rudenī, lai saprastu, uz kuriem ūdens grib plūst.” Aivars atzīst, ka izrakt nav māksla, problēmas sākas ar uzturēšanu.

Kā saldais ēdiens bija Aiva-

ra Bergmaņa veidotās atpūtas vietas un takas „Ozolu biotops” apskate. Meža spēles no koka, dažādi objekti, katrs ar savu stāstu un pat sava svētnīca. Jābrīnās, kur vienam cilvēkam ir tik daudz ideju un enerģijas to visu īstenot. Paldies Aivaram par meža gudrībām un pozitīvo lādiņu, ko viņš sniedza semināra dalībniekiem.

Sarmīte Grundšteine,
NKPC informācijas un apmācības daļas vadītāja

Lai meži nedegtu

Agrais pavasaris ar ikgadējo kūlas degšanas vājprātu jau garām, līdz vasaras vidus sausumam un ogotāju pieplūdumam izcirtumos un purvos vēl kāds brīdis laika, tādēļ meža ugunsdzēsības jomā iestājies relatīvs miera periods. Varbūt tieši tādēļ šis ir istais laiks, lai īpašniekiem un visiem, kam mežs ir tuvs, pastāstītu par ugunsdrošību mežā un to, ko darīt, ja mežs aizdedzies.

Ar tādu mērķi Kurzemes pusē tika organizēti meža ugunsapsardzībai veltītie semināri, kuros laipni piekrita piedalīties arī VMD Dienvidkurzemes un Ziemeļkurzemes virsmežniecības darbinieki, demonstrējot dienesta rīcībā esošo ugunsdzēsības tehniku.

Sarunājos ar semināra lektoru OSKARU ZAĻKALNU, VMD inženieri meža aizsardzības jautājumos.

Cilvēkiem, kam ar to ikdienā nenākas saskarties, reizēm ir visai vājās priekšstats, kas tad īsti dzēs meža ugunsgrēkus - Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests (VUGD), speciāli meža ugunsdzēsēji vai varbūt mežziņi paši?

Lielākajā daļā Latvijas teritorijas meža ugunsgrēku dzēšana ir Valsts meža dienesta ziņā. Tāpat kā „īstajiem” VUGD ugunsdzēsējiem, arī mežziņiem ir savas ugunsdzēsēju mašīnas, sezonas laikā tiek algoti profesionāli ugunsdzēsēji, notiek dežūras. VUGD ugunsdzēsēji mežziņiem dodas palīgā tajos gadījumos, kad situācija ir ļoti nopietna un pašu spēkiem uguni apkarot var neizdoties.

Ar ES atbalstu iegādāti arī ar ugunsdzēsības iekārtām aprīkoti džipi, kuri uzticēti pieredzējušiem mežziņiem. Ja ugunsgrēks neliels, to var apdzēsēt arī ar šīs mašīnas palīdzību, jo tā apgādāta ar jaudīgu augstspiediena sūkni. Mežziņis, kura pārziņā ir šī mašīna, ugunsdzēsības pienākumus veic paralēli savam tiešajam darbam. Tā ir liela atbildība, jo viņam vienmēr jābūt savanākam un gatavam doties izsaukumā.

Tādā gadījumā - kam jāziņo par ieraudzītajiem dūmiem? Vai VMD? Bet ja nu cilvēkam attiecīgais telefona numurs nav zināms?

Ja ir aizdomas par degšanu mežā, jebkurā gadījumā var zva-

nīt uz **112**. Glābēji tālāk nodos ziņu mežziņiem. Savukārt, ja cilvēkam ir zināms vietējā mežziņa telefona numurs, vislabāk, protams, zvanīt tieši viņam. Iespējams, mežziņis ir tuvumā, var tūlīt apskatīt ugunsgrēka vietu un pieņemt lēmumu, kāda ugunsdzēsības tehnika nepieciešama.

Oskars Zaļkalns seminārā

Ugunsnovērošanas torņi - vai tie mūsdienās vēl funkcionē?

Jā, protams, arī torņos ugunsbīstamajā periodā notiek dežūras. Tiesa, ne visos torņos, kuri ir darba kārtībā, finansiālu apsvērumu dēļ iespējams nodarbināt dežurantu. Daļa torņu, kamēr ugunsbīstamības rādītāji nav īpaši augsti, stāv „neapdzīvoti”. Torņa dežurants, ieraugot pie horizonta dūmus, ar viņa rīcībā esošā grādu loka palīdzību nolasa dūmu virzienu un ziņo par to ugunsdzēsējiem. „Sakrustojot” dežuranta nolasīto virzienu ar blakus esošā torņa „novizētajiem grādiem”, diezgan precīzi iespējams noteikt iespējamo degšanas vietu. Ja blakus tornī dežuranta nav, mežziņim, kuram informācija nodota tālāk, jāliek lietā savas apgaitas pazīšana un jāizsecina, kur varētu būt dūmu vieta. Piemēram, pieaugušā lapu koku mežā tas ir maz iespējams. Tikai tad, kad mežziņis degšanas vietu ir atradis, tiek piesaistītas ugunsdzēsības mašīnas. Nereti no augšas arī putekļi izskatās līdzīgi dūmiem, vispirms nepieciešams pārliecināties, vai mežs tiešām deg.

Ko darīt cilvēkam, kad ir paziņojis par ugunsgrēku? Sākt dzēsēt pašam vai labāk tomēr ne?

Tas cilvēkam pašam jāizvērtē. Ja nelielā platībā deg kūla, var sākt dzēsēt arī pats, apsitot dego-

Oskars Zaļkalns demonstrē pletni ugunsgrēka dzēšanai

šo malu ar meijām, zariem vai nedegošu materiālu. Šādos gadījumos gan jāatceras, ka ugunsgrēka dūmi ir ar ļoti augstu kaitīgo vielu koncentrāciju. Ilgstoša atrašanās šādā vidē var būt bīstama cilvēka veselībai un dzīvībai. Ja cilvēks par savām spējām nav pārliecināts, labāk sagaidīt profesionāļus. Varbūt lielāks labums būs, ja cilvēks pabrauks preti ugunsdzēsēju mašīnai un izlikls norādes, lai tā bez problēmām degšanas vietu varētu ātri atrast.

Vai visi meža ugunsgrēki ir vienlīdz bīstami?

Visus meža ugunsgrēkus var iedalīt trīs daļās. Visbiežāk ir sastopama **skrejuguns**, kad deg zemsede un nedzīvās meža nobiras. Tā arī ir relatīvi vieglāk apturama. Daudz bīstamāka ir **vainaguguns**, kad uguns pārvietojas pa koku vainagiem un to „uztur” skrejuguns. Vainaguguns var pārvietoties ļoti ātri, un šis meža ugunsgrēks ir pats postošākais. Savukārt, ja deg purvi un citas vietas, kur ir biežāks kūdras slānis, raksturīgas **zemdegas jeb kūdrāju uguns**, kas izplatās augšņu kūdras slāni un pārvietojas ļoti lēni. Zemdegu bīstamību palielina to slēptā izplatība un apgrūtinātā dzēšanas apstākļi. Šeit degšana var turpināties vairāku mēnešu garumā. Bojā iet visas audzes, jo sakņu sistēma atrodas degšanas zonā. Zemes virskārta, neuzmanīgi novērtējot, var likties neskarta, par degšanu liecina tikai kodīgā gruzduma smaka un dūmu urdzīņas, kas vietvietām izlaužas virspusē. Pārvietojoties pa šādu teritoriju, var viegli notikt nelaime – it kā neskartā, bet vietām visai plānā zemes kārtā var iebrukt bedrē – ellē, kurā temperatūra sasniedz pat tūkstoti grādu.

Vai ugunsgrēka gadījumā visi koki iet bojā?

Meža ugunsgrēka gadījumā, ja ir bijusi vāja skrejuguns, koki var arī izdzīvot. Jūtīga šajā ziņā ir

egle, kas iet bojā jau pavisam nelielas degšanas gadījumā. Tas ir saistīts ar šī koka anatomisko uzbūvi – eglei ir plāna miza un sekla sakņu sistēma. Labāk degšanu pārcieš vidēja vecuma un pieaugušas priežu un bērzu audzes uz minerālaugsnēm, kas mazāk pakļaujas temperatūras ietekmei. Šo aizsardzību nodrošina biežā krevē miza stumbra lejas daļā. Sausajos priežu mežos no laika gala uguns nav rets viesis, tādā veidā daba pati šos kokus izveidojusi vairāk aizsargātus.

Satiksmes drošības noteikumi nosaka, ka katrā mašīnā jābūt ugunsdzēsāmajam aparātam. Vai arī tos var izmantot dzēšanai mežā?

Ugunsdzēsamo aparātu izmantošana meža ugunsgrēku dzēšanā ir maz efektīva. Tie paredzēti telpu un transportlīdzekļu dzēšanai. Katram ugunsdzēsāmajam aparātam ir savs pielietojums, uz to norāda pievienotā ražotāja anotācija. Jāievēro arī aparāta kalpošanas laiks līdz kārtējai pārbaudei, ko nosaka atbilstošie normatīvie akti. Veci, savlaicīgi nepārbaidīti ugunsdzēsāmie aparāti var pievilt brīdī, kad tie visvairāk nepieciešami.

No sarunas ar Oskaru Zaļkalnu un pēc tikšanās ar VMD ugunsdzēsējiem sapratu galveno – mūsu meži tiek apsargāti ar lielu atbildības sajūtu un pašreizējai. Meža ugunsdzēsēju nav daudz, vienu ugunsdzēsēju mašīnu apkalpo tikai 2 cilvēki. Dzēšot nopietnākus ugunsgrēkus kopā ar VUGD kolēģiem, nereti nākas noskatīties, kā viņiem nomainās maiņa pēc maiņas, kamēr mežziņiem nekādas nomaināšanas nav, ciņa ar uguni notiek, tā sakot, līdz galīgai uzvarai. Atliek vienīgi novēlēt, lai šiem vīriem būtu mazāk darba! Lielā mērā tas ir arī mūsu rokās.

Alda Velvere,

MKPC Dienvidkurzemes nodaļas vadītāja vietniece

Kādas pirts tējas lietojamas?

Gatavojamies pirtij, sienam slotiņas, bet kā ar tējām?

Jautājām ārstniecības augu zinātnījam ZELTĪTEI KAVIEREI.

PIRTS TĒJU DIVI UZDEVUMI

Pirms pirts vajadzētu dzert tēju, kas veicina svīšanu, patērēna vielmaiņu, šķidrums apritī organismā, poru atvēršanu.

Man patīk tēja ar avenēm (gan lapām, gan ogām, gan kauliem), kumelīti, vīgriezies ziedošo galotni un pāris lapām, liepu ziediem, raudenes ziedošiem lakstiem un daudziem tik mīlo rasaspodīņu. Var pielikt arī kādu bērzu, vītoli, pilādžu lapu vai pumpuru, brūkleņu mētru, dzērvenogu.

Sviedrējošās tējas jādzer riktīgi siltas. Augus aplejam ar karstu ūdeni, ļaujām ievilkties 10-15 minūtes. Tad lēni malkojam, domīgi sildot rokas pie krūzītes sāniem, pa brīžam ie-

liekot krūzi sev klēpī. Tādējādi iesildām savu ķermeni un gatavojamies izbaudīt pirts priekus.

Pēc pirts procedūras ir svarīgi atjaunot izsvīstos vitamīnus un minerālvielas, tāpēc vajadzētu dzert skaidravota ūdentiņu ar citronu, pelašķi, nātri, ogulāju lapām (upeņes, jāņogas, ķiršu, aktinīdiju

vai smiltsērksķu lapas). Lai mazinātu slodzi sirsniņai un asinsvadiem, šim dzērienam vajadzētu piemest kādu mētru – piparmētru, kaķumētru, melisu, krūzmētru vai sievmetru. No puķudobes var paņemt kādu monardes, ehinācijas lapu vai pūķgalves galotni. Hei, mežinieki! Atcerieties, ka ir tāds labs augs – zaķkāposti. Noteik-

ti iesaku! Garšīgs. Un sakārtos vēderdobuma orgānu darbību.

VARIANTI

Vasarā ņemam svaigus augus, aplejam ar aukstu ūdeni jau pāris stundas iepriekš un atstājam saulītē, lai ievilks.

Ziemai tēju zāles sakaltējam. Tējas gatavošanai izmantojam verdošu ūdeni, ar ko tējaszāles aplejam. Bet lietojam jau padzisušu, remdenu tēju. Var arī pieliet aukstu upeņu, jāņogu, dzērvenu vai citu sulu, var piemest saldētās ogas. Iznāks laba atspirdzinoša, veselīga limonāde.

Atcerieties, ka viss, kas paliks pāri, sienot pirts slotas – lapas, sīkie zari, ziedi, laksti – ir derīgs pirti šampūna un dušzēles vietā vai kāju vannai. Vasarā ņemam svaigus augus, bet ziemai sakaltējam.

Plašāk par ārstniecības augiem un to lietošanu var uzziņāt Meža konsultāciju pakalpojumu centra organizētajos semināros sadarbībā ar Zeltīti Kavieri (informācija: www.laukutiks.lv).

Viss, kas paliek pāri sienot pirts slotas, ir noderīgs

Kā labāk sasiet pirts slotu?

Tā kā vasara ir labākais laiks pirts slotu siešanai, nolēmu „Čiekura” lasītājus iepazīstināt ar šī procesa „knifiem”. Kur saņemt informāciju? Protams, lauku pirtnieku mājas lapā!

„Ļoti svarīgi ir ne tikai zināt, no kāda koka zariņiem un lapām darināt slotiņas, bet arī, kā pareizi šo slotiņu gatavot, sasiet, žāvēt un glabāt. Jāņem zariņus, ne garākus par savas rokas apakšdelmu, un jākārtos tos ar zaru kātiem uz iekšpusi un lapiņām uz ārpusi. Nepieredzējuši cilvēki izgatavo 60-70 cm un vēl garākas slotiņas, kas absolūti lielākajai daļai normāla auguma cilvēku ir par garu, par smagu un visai neparocīgas pēršanai. Labāk ir ņemt taisnus, gludus zariņus, jo sazaroti, žuburoti zari veidos “izpūrušu” slotiņu, kas nav laba. Jāskatās, lai slotiņas lapainajā, kuplajā daļā uz ārpusi būtu vērstas un ārpusē redzamas tikai lapiņas, nevis zaru kāti.

Katra zariņa apakšējo daļu, kas veido slotiņas rokturi, apstrādājam gludu un tīru, un zaru apakšējos galus apgriežam vai nocērtam līdzēni gludi. Slotiņas kātu cieši nosien tā, lai sējums būtu gluds un izturīgs, veidojot ērtu rokturi un neļaujot slotiņai pēršanas laikā izjukt. Ja slotiņas gatavojam tūlītējai lietošanai, tad neko vairāk arī nevajag darīt, bet, ja gribam slotiņas saglabāt arī ziemai un agram pavasarim, nāksies vēl drusku padarboties.

Ļoti labs, bet arī padārgs variants ir katru slotiņu ietīt pārtikas plēvē un ielikt saldētavā. Lai ziemas periodam slotiņu būtu gana, būs nepieciešama pietiekami liela saldētava, kuru speciāli šādam mērķim iegādāties un uzturēt nebūt nav lēti. Bet toties efekts atbilst ieguldījumam – slotiņas ziemā, pirms pirts siltumā atļaidinātas, būs svaigas, kā tikko gatavotas un pilnvērtīgi

lietojamas bez īpašas papildus sagatavošanas.

Tradicionālāks, lētāks, bet attiecīgi arī sarežģītāks variants ir slotiņu žāvēšana. Vispirms tās pilnīgā tumsā un sausumā aptuveni nedēļu vai divas žāvē. Jo vairāk slotiņām pieklūs saules gaismu, arī netieša, jo dzeltenākas un neizturīgākas tās kļūs. Pēc tam ir svarīgi slotiņas novietot glabāšanai. Izrādās, ka slotiņu žāvēšanas un glabāšanas apstākļi atšķiras. Ja slotiņu žāvējot sausums ir nepietiekams, slotiņas iekšpusē var viegli iepelēt, kas, protams, ir brāķis. Savukārt, ja slotiņas ilgstoši glabāsies pārāk sausā un siltā vietā, tad uz ziemas beigām tās būs pārkaltošas, un ļoti grūti vai pat neiespējami būs tās pirms pirts izmērcēt, lai lapas nebirtu nost. Vislabāk žāvētas slotiņas var glabāt vēsā, tumšā un nepārsausinātā, bet arī ne mitrā vidē. Piemēram, laukos izžāvēta siena pantā vai

kartona kastēs šķūnīti.

Šādas žāvētas slotiņas pirms pirts vajag atdzīvināt, tās kārtīgi izmērcējot. Ja ir iespēja, slotiņas liek mērcēties vēsā vai remdenā ūdenī jau iepriekšējā vakarā, vai samērcē un ietin plēvē, atstājot ietītas istabas temperatūrā visu nakti. Ja šādas savlaicīgas mērcēšanas iespējas nav, tad var izlīdzēties ar ātro atdzīvināšanas metodi, kur īsi pirms pirts slotiņas tiek aplaistītas ar ļoti karstu ūdeni un tad liktas siltā ūdenī. Karstā ūdens iedarbībai būtu jābūt pēc iespējas īsai, jo katrs brīdis, ko slotiņa pavada karstajā ūdenī, veido spēcīgāku slotiņas tēju un izvelk visus labumus no pašas slotiņas.

Vieglu garu!

Raksta sagatavošanā izmantota informācija no <http://www.laukupirtnieki.lv>

Rīta Daščiora,

MKPC Rīgas reģ. nodaļas vadītāja vietiece

Pašvaldībām būs pienākums veidot medību koordinācijas komisijas

Savvaļas dzīvnieki ir neatņemama Latvijas dabas sastāvdaļa, un tiem ir noteikta būtiska loma Dabas procesos. Pieaugot cilvēka saimnieciskajai darbībai, nereti rodas konflikti, ko izraisa savvaļas dzīvnieku nodarītie postījumi lauksaimniecībai, mežsaimniecībai, lopkopībai. Ne vienmēr šādos postījumos vainojami medijamie dzīvnieki vai nepareiza medību saimniecības organizācija.

Tāpēc nepieciešams operatīvi izvērtēt situāciju un pieņemt lēmumu par nepieciešamajiem pasākumiem savvaļas medijamo dzīvnieku nodarīto postījumu novēršanā. Pamatojoties uz izmaiņām Medību likumā, kas stājās spēkā 2014. gada 1. janvārī, valdība ir apstiprinājusi Zemkopības ministrijas sagatavotos Ministru kabineta (MK) noteikumus „Noteikumi par medijamo dzīvnieku nodarīto materiālo zaudējumu noteikšanu un medību koordinācijas komisijām.” Lai mazinātu medijamo savvaļas dzīvnieku nodarītos postījumus, pašvaldībām būs pienākums veidot medību koordinācijas komisijas un vadīt zaudējumu novērtēšanu.

Jaunie nosacījumi paredz medību koordinācijas komisijas sastāvu, tiesības un pie-

nākumus, kā arī kārtību, kādā nosaka pasākumus postījumu un to sekū ierobežošanai vai likvidēšanai.

KĀ KOMISIJA DARBOSIES?

Katras komisijas sastāvā iekļaus pa vienam loceklim no novada pašvaldības, Valsts meža dienesta un Lauku atbalsta dienesta, kā arī pa vienam pilnvarotajam pārstāvim no mednieku, lauksaimnieku un meža īpašnieku intereses pārstāvošajām organizācijām, kurām komisijas izveidošanas brīdī ir vairāk nekā 200 biedru.

Komisijas darbu vadīs pašvaldības pārstāvis un lēmumus pieņems ar vienkāršu balsu vairākumu. Komisija medijamo dzīvnieku nodarīto postījumu izvērtēs, ievērojot zemes īpašnieka (tiesiskā valdītāja), nomnieka (apsaimniekotāja) vai ganāmpulka īpašnieka (turētāja) iesniegumu par medijamo dzīvnieku nodarītajiem postījumiem. Komisijas sēdē un postījumu vietas apsekošanā piedalās arī tās zemes īpašnieks vai tiesiskais valdītājs, kurā konstatēti postījumi, kā arī medību tiesību lietotājs, ja tāds ir, vai medību tiesību lietotājs ģeogrāfiski tuvākajā medību platībā, kurā ir šo postījumu iespējama iemesls.

Zaudējumu apmēru noteiks, ja būs veikti aizsardzības pasākumi

Komisija, izvērtējot medijamo dzīvnieku nodarīto postījumu, ir tiesīga piesaistīt noteikumos minētos neatkarīgos ekspertus ar padomdevēja tiesībām. Novērtējot medijamo dzīvnieku postījumus pēc pēdām vai postījumu rakstura, komisija nosaka postījumus nodarījušo dzīvnieku sugu, postījumu apjomu un pakāpi, kā arī veiktos aizsardzības pasākumus. Zaudējumu apmēru nosaka, ja postījumu vietā ir veikti aizsardzības pasākumi pret iespējamiem medijamo dzīvnieku postījumiem lauksaimniecībai vai mežsaimniecībai, kā arī infrastruktūras objektiem, ja tie uzturēti atbilstoši ekspluatācijas un uzturēšanas noteikumu prasībām.

BŪS JĀIZVĒRTĒ KATRAS PUSES DARBĪBU

Analizējot postījumus un nosakot to cēloņus, komisijai būs objektīvi jāizvērtē katras

pusē darbību un bezdarbību atbilstoši normatīvajiem aktiem medību un dabas aizsardzības jomā. Komisijai būs jāpieņem samērīgas, izpildāmas un pušu tiesības minimāli ierobežojošas vai apgrūtinošas lēmumus turpmāko postījumu novēršanai.

Paredzams, ka pašvaldību iesaistīšana būs efektīvs līdzeklis savvaļas medijamo dzīvnieku postījumu problēmu risināšanā, ņemot vērā, ka tās spēj objektīvāk orientēties katras konkrētās teritorijas īpatnībās un situāciju niansēs.

Jaunie noteikumi stājas spēkā 2014. gada 1. jūnijā. Plašāka informācija par MK noteikumiem „Noteikumi par medijamo dzīvnieku nodarīto materiālo zaudējumu noteikšanu un medību koordinācijas komisijām” pieejama MK mājas lapā.

Juris Šaiters,

MKPC medību saimniecības vecākais speciālists

Septembrī atsāksies mednieku un medību vadītāju kandidātu apmācības

Mednieku un medību vadītāju kandidātu apmācības tiks organizētas no 2014. gada 1. septembra Ozolniekos, Madonā, Rēzeknē, Ropažu novadā – "Rīga Shooting centre", Tukumā, Daugavpilī, Ventspilī, Valkā.

Kursanti apmācībās var piedalīties jebkurā no reģioniem. Pieteikšanās notiks centralizēti, lai operatīvāk nokomplektētu kursantu grupas. Apmācības plānotas 10 līdz 20 cilvēku lielām grupām un tiks uzsāktas, tiklīdz būs nokomplektēta pilna grupa.

Kursu programma izstrādāta apmācību veikšanai nedēļas nogalēs vai darbadienu vakaros. Mednieku kandidātiem apmācības ilgums 40 stundas.

Teorijas kurss aptver tēmas par medību likumdošanu un dokumentāciju, ieroču likumdošanu,

dzīvnieku bioloģiju un ekoloģiju, uzskaiti, populāciju selekciju un pieaugumiem, biotehnikai pasākumiem un postījumu novēršanu, CIC medību trofeju vērtēšanas sistēmu un trofeju pirmapstrādi, medijamo dzīvnieku slimībām, medību tradīcijām, šķirnes medību suņiem. Tēmu saturs izstrādāts tā, lai kursants sekmīgi nokārtotu attiecīgo eksāmenu Valsts meža dienestā, un sniedz būtiskas papildus zināšanas topošajiem medniekiem vai medību vadītājiem.

Kursus vadīs vieslektori no Valsts meža dienesta, Pārtikas un veterinārā dienesta, Latvijas mednieku savienības, Meža konsultāciju pakalpojumu centra.

Kursantus nodrošinās ar mācību izdales materiāliem (lekciju konспекти, uzskates līdzekļi,

Jaunos mednieku kursi Valkā, lektors Andris Vīrs

normatīvie dokumenti), telpām, aparatūru lekciju nodrošinājumam, šautuves pakalpojumiem.

Pēc pilna apmācību kursa apgušanas, apmācības dalībniekam tiks izsniegta izziņa par apmācību, kas ir derīga mednieka vai

medību vadītāja eksāmena kārtošanai Valsts meža dienestā.

Pieteikšanās kursiem un papildu informācija:

Juris Šaiters, medību saimniecības vecākais speciālists – tālr. 20223626.

Uzsāktas mācības mežsaimniecības darbu veicējiem

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs (LLKC) ir noslēdzis vienošanos ar AS "Latvijas valsts meži" par īpašas apmācību programmas uzsākšanu mežsaimniecisko darbu veicējiem.

Mācību mērķis ir uzlabot mežsaimniecisko darbu pakalpojumu sniedzēju zināšanas par meža apsaimniekošanu, kas ļaus strādāt efektīvāk, kvalitatīvāk un videi draudzīgāk. Mācības īsteno LLKC struktūrvienība Meža konsultāciju pakalpojumu centrs.

Meža konsultāciju pakalpojumu centra direktors Raimonds Bērmanis: "Līdzšinējā pieredze rāda, ka daudziem mežsaimniecisko darbu veicējiem pietrūkst elementāru zināšanu par meža apsaimniekošanu. Apmācības, ko sākam organizēt jau šajā mēnesī, nodrošinās labāku un produktīvāku darbu veikšanu gan privātajos mežos, gan AS „Latvijas valsts meži” mežos. Mācības tiks rīkotas visos Latvijas reģionos, līdz ar to zināšanas par to, kā strādāt atbilstoši labai mežsaimniecības praksei, būs pieejamas ikvienam mežstrādniekam."

Mācības vadīs pieredzējuši lektori – MKPC darbinieki, Latvijas mežzinātnes institūta "Silava", Ērgļu arodividusskolas, SIA "Latvijas Finieris mežs",

"BM Trada", Pasaules Dabas Fonda un citu institūciju speciālisti.

Kursu dalībniekiem būs iespēja 5 dienu laikā klātienē apgūt zināšanas par mežsaimniecības pamatjautājumiem – meža tipi, meža apsaimniekošanu, meža atjaunošanu, jaunaudzju kopšanu, krājas kopšanas cirtēm, dabas aizsardzības jautājumiem, meža sertifikāciju un citiem jautājumiem. Praksē varēs apgūt metodes darbam ar motorzāģi un krūmgriezi. Klātienē kursu starplaikā dalībnieki papildinās zināšanas pašmācības ceļā. Kursu noslēgumā tiks veikta teorētisko zināšanu un praktisko iemaņu pārbaude mežā.

Klausītāji saņems izdales materiālus, pēc kursu beigšanas – sertifikātus, pēc praktisko iemaņu pārbaudes mežā – apliecību par zināšanu apguvi

darbam mežā ar motorzāģi un krūmgriezi. Klātienē sekmiņi nokārtojot teorētisko pārbaudījumu, kursu dalībnieki saņems apliecību „Meža atjaunošana un kopšana”, kas noderēs, piedaloties AS „Latvijas valsts meži” atklātajos konkursos mežsaimniecisko darbu veicējiem.

Pieteikšanās un plašāka informācija par kursiem MKPC nodaļas: www.mkpc.llkc.lv vai pa tālruni 63022264. Dalībnie-

ku vietu skaits ir ierobežots.

Mācības „Mežaudžu kopšanas pamati” notiks:

Jūnijā – Ludzā, Bauskas novadā; **Jūlijā** – Aizkrauklē, Brocēnos, Madonā, Dobelē; **Augustā** – Rēzeknē, Preiļos, Alūksnes novadā, Krāslavas novadā, Kuldīgā, Ķekavā, Valmierā; **Septembrī** – Madonā, Rēzeknē, Aizkrauklē, Dagdas novadā, Preiļos, Līgatnes novadā, Smiltenes novadā, Ludzā, Gulbenē.

Vēl var pieteikties uz šādām mācībām:

„Mazvērtīgu un neproduktīvo mežaudžu produktivitātes celšana”

Jūnijā – Ludzā; Jūlijā – Ludzā un Rēzeknē; Augustā – Ludzā.

„Savvaļas dzīvnieku slimības, medījuma gaļas higiēna un pārtikas drošība”

Septembrī – Kuldīgas novadā, Dobelē, Inčukalna novadā, Ludzā, Siguldas novadā, Madonā; Oktobrī – Kuldīgas novadā, Kocēnu novadā, Grobiņas novadā.

Zemkopības ministrija š.g. 12. septembrī **Madonas novada Jaunkalsnavā** organizēs meža nozares konferenci. Tajā klātesošie varēs uzzināt jaunāko informāciju par ES atbalstu mežu un meža apsaimniekošanu un citiem aktuāliem jautājumiem.

SIA LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs

Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov. LV3018

Tālr. 63050477, fakss 63022264 mkpc@mkpc.llkc.lv

www.mkpc.llkc.lv

Meža konsultāciju pakalpojumu centra nodaļas

Nodaļa	Biroji	Vārds, uzvārds	Tālrunis
Cēsu nodaļa	Cēsu birojs	Laila Šestakovska	28323647
	Siguldas birojs	Laila Šestakovska	28323647
Dienvidkurzemes nodaļa	Liepājas birojs	Uldis Šēnbergs	63491241, 29285111
	Saldus birojs	Alda Velvere	63824065, 20222041
Dienvidlatgales nodaļa	Krāslavas birojs	Jānis Dzbalis	65620019, 26459513
	Limbažu birojs	Jānis Zvaigzne	64022679, 28307178
Ludzas nodaļa	Ludzas birojs	Ludvigs Karvelis	65722009, 29411165
Madonas nodaļa	Madonas birojs	Mairita Bondare	64822528, 28381176
Preiļu nodaļa	Preiļu birojs	Astrīda Rudzīte	65381781, 26410476
Rēzeknes nodaļa	Rēzeknes birojs	Jolanta Grīnušova	28692818
Rīgas reģionālā nodaļa	Iecavas birojs	Agris Kauliņš	26498315
Sēlijas nodaļa	Jēkabpils birojs	Jānis Sēlis	26465432
	Aizkraukles birojs	Jekaterina Blaua	65122579, 26534704
Zemgales nodaļa	Jelgavas birojs	Sergejs Repņikovs	29283108
	Dobeles birojs	Sergejs Repņikovs	29283108
Ziemeļaustrumu nodaļa	Gulbenes birojs	Linda Vladimirova	64474022, 26314426
Ziemeļkurzemes nodaļa	Kuldīgas birojs	Valdis Usne	26438175
	Talsu birojs	Valdis Usne	26438175
Ziemeļvidzemes nodaļa	Valmieras birojs	Andris Viris	64250210, 26108426
Apmācību centrs «Pakalnieši»		Danuta Kiopa	26141853

Čiekurs

NĀKAMAJĀ NUMURĀ

- ♦ Aktuālais iestājoties rudens periodam
- ♦ Par izstādē INTERFOREST 2014 Minhenē redzēto
- ♦ Jaunie „Medību noteikumi”

Čiekurs informatīvais izdevums

Izdevumu iespēšanai sagatavoja SARMĪTE GRUNDŠTEĪNE, MKPC Informācijas un apmācību daļas vadītāja
Tālr. 63050477, mob. 29133563, ciekurs@mkpc.llkc.lv
Maksliņiece – D. Brinkmane
Druka – SIA Microdot

Izdevējs: SIA LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs

Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov. LV3018
Tālr. 63050477, fakss 63050450

mkpc@mkpc.llkc.lv
www.mkpc.llkc.lv

Čiekurs izdots Valsts Lauku tīkla pasākumu ietvaros

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

